ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 60ον. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 1924. Ἀριθ. 9.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἁγ. Γραφὴ εἶναι ἓν σύνολον κεφαλαίων ὡραίων,ὑπὸ πνευματικὴν ἀλλὰ καὶ φιλολογικὴν ἀκόμη ἔποψιν. Οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ κατέχουσι θέσιν προνομιοῦχον,οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ σύνολον αὐτό, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ ιθ΄ Ψαλμὸς διαγωνίζεται, ὡς πρὸς τὰ ἀριστεῖα,μετὰ τῶν λοιπῶν τοιούτων.

Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐκίνησε τὸν νοῦν τοῦ Προφήτου καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔγραψεν αὐτὸν μετὰ τοιαύτης σοφίας καὶ χάριτος, ὥστε ὁ προσεκτικὸς μελετητὴς δυσκολεύεται νὰ ἐκλέξῃ τὸ ὡραιότερον αὐτοῦ μέρος. Παρουσιάζει διαφόρους εἰκόνας μεταξὺ τῶν ὁποίων κυριαρχοῦσι τρεῖς κυρίως, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν τριῶν αὐτῶν ἀποβαίνει οὐχὶ εὔκολος ἡ ἐκλογὴ τῆς καλλιτέρας, διότι ἑκάστη περικλείει τὸ ἰδιαίτερον κάλλος της.

Ὁ ιθ΄ Ψαλμὸς παρακολουθεῖ τὴν φυσικὴν καὶ πνευματικὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου. Ὅ,τι πρωτίστως ἀντιλαμβάνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε ἡ φύσις, τὸ φῶς, ὁ ἥλιος, ὁ οὐρανός, οἱ ἀστέρες κλπ. Τὴν πρώτην ἀντίληψιν διαδέχεται δευτέρα. Μόλις ἀρχίζει ὁ νοῦς νὰ ἐργάζεται καὶ ἡ γλῶσσα νὰ διερμηνεύῃ τὰς σκέψεις, ὁ μικρὸς ἄνθρωπος μανθάνει ὅτι πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν κόσμον τὸ ἐκαλλιτέχνησεν ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ. Εἰς ὅλας τὰς θρησκείας ἡ γνῶσις τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ παρακολουθεῖ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τρίτον πρᾶγμα ἀναπόσπαστον ἀπὸ τὴν ζωὴν ἀνεξαιρέτως ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ δημιουργήσαντος τὴν φύσιν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἡ συνείδησις, κατοικοῦσα ἐν αὐτῷ καὶ φανεροῦσα τὴν ὕπαρξιν τῆς ψυχῆς μὲ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς,ὡς καὶ τὴν μεγαλειότητα τοῦ Θεοῦ. Αἱ τρεῖς αὗται ἀλήθειαι, ἡ ***φύσις***,ὁ ***Θεὸς*** καὶ ὁ ***ἄνθρωπος***, χρωματίζονται εἰς τὸν ιθ΄ Ψαλμόν.

Εἰς τοὺς ἓξ πρώτους στίχους περιγράφεται ἡ ἄψυχος δημιουργία, τὸ μεγαλεῖον τῆς ὁποίας ἀδυνατεῖ νὰ ζωγραφίσῃ καὶ ἡ ἐκφραστικωτέρα λέξις. Ὅλοι οἱ λόγοι γίνονται πολὺ πτωχοί, ὅσον πλούσιοι καὶ ἂν φαίνωνται εἰς ἐννοίας, ὅταν θελήσουν νὰ μᾶς ὁμιλήσουν περὶ τοῦ πλούτου τῆς ὡραιότητος τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ. Πλὴν ἐκείνη ἡ ἔκφρασις καὶ αἱ λέξεις, αἵτινες μᾶς βοηθοῦν ὀλίγον τι νὰ ἐννοήσωμεν, εἶναι ὁ πρῶτος στίχος τοῦ Ψαλμοῦ : «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν ***δόξαν*** τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ.» Ὡς

ἐὰν ἤθελε νὰ μᾶς εἴπη: Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τυφλοὶ ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμόν των καὶ ἀνόητοι ἀπὸ τὴν ψευδοσοφίαν των καὶ δὲν βλέπουν τὸν ἔνδοξον Δημιουργὸν εἰς τὰ κτίσματα αὐτοῦ, ἂς διδαχθοῦν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὸ στερέωμα περὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ, διότι οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται ὄχι συνήθη καὶ κοινά, ὄχι ἀνάξια προσοχῆς καὶ σημασίας, ἀλλὰ τὴν **δόξαν** Αὐτοῦ.

Αὐτὴ ἡ λέξις «δόξα», καὶ μόνον αὐτή, ὀλίγον τι δύναται νὰ μᾶς ἐκφράση περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Θεοῦ, εἰς τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου μένομεν ἔκπληκτοι, τόσον ἐκ τῶν μεγάλων, ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἐλαχίστων. Τόσον ὁ ἥλιος, ὅστις ἐξέρχεται «ὡς νυμφίος ἐκ τοῦ θαλάμου αὐτοῦ», ὅσον καὶ τὸ μικροσκοπικώτερον ἀνθύλλιον τοῦ λειμῶνος, περιβάλλονται ἀπὸ τὴν ἰδίαν δόξαν καὶ ὁμιλοῦν περὶ τῆς δυνάμεως καὶ ἀγαθότητος τοῦ πλάστου των. Ὅλα δὲ ὁμοῦ σιωπηλῶς ἀφίνουν νὰ ἐννοηθῇ ὁποία θὰ εἶνε ἡ πραγματικὴ δόξα τοῦ Θεοῦ!

Ἀπὸ τοῦ 7 - 11 στίχου ἀναπηδᾷ δευτέρα εἰκών, ἐξ ἴσου λαμπρὰ μὲ τὴν πρώτην, ἀλλ' ἐνδοξοτέρα αὐτῆς. Εἰς ταύτην χρωματίζεται ἡ δόξα τοῦ ἰδίου Πλάστου μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι «τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ δὲν διηγοῦνται πλέον οἱ οὐρανοὶ οὔτε τὸ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ, τὸ στερέωμα», ἀλλὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ διηγεῖται καὶ ἀναγγέλλει ἡ νέα δημιουργία, ὁ νέος παράδεισος, ὁ νέος κόσμος, ἡ ἐσωτερικὴ κτίσις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἐπιστραφέντος πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἀνθρώπου. Ὑμνοῦν ὅλα ἐν τῇ φύσει καὶ ἀναπέμπουν δόξαν πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ἐσωτερικόν, ἀπὸ τὴν ἐξαγνισθεῖσαν διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ψυχήν, ἐξέρχεται ἡ πλέον ἰσχυρά, ἡ πλέον ἁρμονικὴ καὶ ἡ πλέον χαρμόσυνος δοξολογία πρὸς τὸν ποιητὴν τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς.

Διὰ τοῦτο καὶ μελέτη τῶν στίχων 7 - 11 δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰς ὀλίγας στιγμάς, οὔτε νὰ λεχθῇ εἰς ὀλίγας ὥρας. Ἡ κατανόησις τοῦ βάθους αὐτῶν εἶνε ἔργον τῆς ὁδηγίας τοῦ Πνεύματος ἐν ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τόσον τελειότερον ἐπιτυγχάνεται, ὅσον ἐγγύτερον εὑρίσκεταί τις πρὸς τὴν μόνην ἀλήθειαν, τὸν Θεόν, καὶ ὅσον πραγματικωτέρα καὶ διαρκεστέρα εἶνε ἡ μετ' αὐτοῦ σχέσις καὶ ἑνότης. Ἀλλ' ἂς διεξέλθωμεν ὀλίγους στίχους.

«Ὁ νόμος τοῦ Κυρίου εἶνε ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχήν». Ἐδῶ διαλάμπει ὁ προαιώνιος σκοπὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπέβλεψαν αἱ προσπάθειαί Του, μὴ φεισθεῖσαι οὐδὲ τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὸν θάνατον διὰ νὰ λυτρώσῃ διὰ τοῦ αἵματός του τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ ἀπολύτρωσις δ' αὕτη προσφερομένη διὰ τοῦ νόμου τοῦ Κυρίου — διὰ τοῦ Λόγου του — φανερώνει συνάμα τὸ θέλημα καὶ τὴν βουλὴν αὐτοῦ. Ὁ νόμος εἶνε ἄμωμος, διότι ἡ αὐστηρὰ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἀπαιτεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀνοίγει τὴν θύραν τῆς σωτηρίας διὰ τοῦ Υἱοῦ Του. Δικαιοσύνη θανατοῦσα καὶ Ἀγάπη σώζουσα! Δύο τρομεραὶ ἄβυσσοι ἑνούμεναι δι' ἁπλῆς πίστεως εἰς τὸν αἱματηρὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Ἡ μαρτυρία τοῦ Κυρίου πιστή, σοφίζουσα τὸν ἁπλοῦν». Δεύτερος σκοπὸς τοῦ Θεοῦ φωτίζει τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις. Ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ εἶνε νὰ σοφίσῃ τὸν ἁπλοῦν, μὲ σοφίαν ὅμως οὐράνιον, ἀληθῆ, οὐχὶ μὲ τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου, ἣν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δέν διστάζει ν' ἀποκαλῇ «ζῳώδη ἢ δαιμονιώδη» νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτὸν τὰ σχέδιά Του, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς σκέψεις Του, τὰ παρελθόντα, τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀδικίαν, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν κατάραν, τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν, τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν καταδίκην· νὰ δείξῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἑαυτὸν Του, νὰ μὴν ἀποκρύψῃ τίποτε, ἀλλὰ μὲ τὴν ἑξῆς προϋπόθεσιν: ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι ἁπλοῦς, δῆλα δή, οὐχὶ σύνθετος ἀπὸ τὴν ἰδικήν Του σοφίαν· ταπεινός· ἡ καρδία του νὰ μὴ εἶνε περιπεπλεγμένη οὔτε ὁ νοῦς του εἰς τὰ πράγματα τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἐλεύθερος αὐτῶν ὡς μόνον προσὸν νὰ ἔχῃ τὴν ἁπλότητα, νὰ εἶναι κενὸς διὰ νὰ τὸν πληρώσῃ ὁ Θεός. Εἶνε πλάνη νὰ νομίζῃ τις ὅτι διὰ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν Θεόν ἀπαιτεῖται νὰ προσφέρῃ τι εἰς Αὐτόν· ἡ ἀπαίτησις τοῦ Θεοῦ εἶνε τίποτε νὰ μὴ προσφέρῃ εἰς αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος. Ὡς ἐκ τούτου ὁ καταλληλότερος ἄνθρωπος καὶ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις περισσότερον ἔχει ἐκκενώσει τὴν καρδίαν του.

Παράδειγμα κενῆς καρδίας μᾶς δίδει ὁ Σολομών. Δὲν ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Κύριον πλούτη, δόξας, ἀγαθὰ ἀλλὰ τὴν σοφίαν τοῦ Κυρίου. Ταύτης ἠξιώθη, ἐπὶ πλέον δὲ ηὐλογήθη δι' ὅλων τῶν ἐπιγείων πραγμάτων.

Ποία εἶνε ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀποκαλύπτεται ἐν τῃ Νέᾳ Διαθήκῃ, βλέπομεν εἰς τὸ Α' Κορ. β'.

«Τὰ διατάγματα τοῦ Κυρίου εὐθέα, εὐφραίνοντα καρδίαν». Τρίτος σκοπὸς τοῦ Θεοῦ εἶνε νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον εὐτυχῆ. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τούτου δὲν χρησιμοποιεῖ οὔτε τὴν λάμψιν τοῦ χρυσοῦ, οὔτε τὴν αἴγλην τῶν τιμῶν, οὔτε τὸ ὕψωμα τῆς κοινωνικῆς θέσεως, οὔτε τὴν εὐγένειαν τῆς μορφώσεως, οὔτε τὸ πλῆθος τῶν γνώσεων — ἀνίκανα νὰ προσφέρουν τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν — ἀλλὰ ἀρκεῖται νὰ διαχύσῃ ὀλίγην καὶ μόνον εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν, διὰ νὰ φέρῃ τὸ ποθητὸν ἀποτέλεσμα. Καὶ τὰ εὐφραίνοντα τὴν καρδίαν διατάγματα, ἢ αἱ κρίσεις — ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸν 10ον στίχον—ἐξασκοῦν τοσαύτην ἐπιρροήν, ὥστε νὰ εἶναι «πλέον ἐπιθυμηταὶ παρὰ τὸ χρυσίον, μάλιστα παρὰ πλῆθος καθαροῦ χρυσίου, καὶ γλυκύτεραι ὑπὲρ τὸ μέλι καὶ τοὺς σταλαγμοὺς τῆς κηρήθρας.»

«Ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου λαμπρά, φωτίζουσα ὀφθαλμούς». Καὶ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτὴν τῆς εὐφροσύνης καὶ εὐτυχίας ἕνας λαμπρὸς ἥλιος φωτίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, καθοδηγοῦσα — ἀντικείμενον καὶ ἐκπλήρωσις τοῦ τετάρτου σκοποῦ τοῦ Θεοῦ — εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ δυσκολίαν τῆς ζωῆς.

Εἰς τοὺς τέσσαρας αὐτοὺς σκοποὺς ἀνευρίσκομεν τὸν Ἰησοῦν ὡς ἀποτελοῦντα

τὸ κέντρον αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν Α' Κορινθ. α' 30 ἀλήθειαν: «Ἀλλὰ σεῖς εἴσθε ἐξ αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅστις ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις» ἐκπέμπουσαν τὸ ἔνδοξον φῶς της. Ἁπλῆ ἀντιπαραβολὴ τῶν στίχων τοῦ ψαλμοῦ πρὸς τὴν ἐν Α' Κορ. α' 30 ἀλήθειαν ἀποδίδει τὴν θαυμαστὴν ταυτότητα τῆς συγκεντρώσεως τῶν τεσσάρων αὐτῶν σκοπῶν τοῦ Θεοῦ, τῶν λαβόντων σάρκα καὶ ὀστᾶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Βαρθολωμαῖος Β. Παπαδαντωνάκης.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΥ

Ὑπὸ Φιλίππου Μαύρου (Philip Mauro).

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

ΚΑ'.

Ἀποτελέσματα τῆς ἐξελίξεως.

Ἡ ἐξέλιξις παρουσιάζεται ἐνεργοῦσα οὐ μόνον τὸν σχηματισμὸν κοινωνικῶν ὀργανισμῶν ἐν συνόλῳ, ἀλλὰ καὶ τὴν διηνεκῆ μόρφωσιν νέων καὶ ποικίλων ὑποδιαιρέσεων τοῦ κοινωνικοῦ ὄγκου, ὡσεὶ ἀγωνιζομένη πάντοτε νὰ φθάσῃ ἰδεῶδές τι καὶ πάντοτε ἀποτυγχάνουσα εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ ἡ ἐξέλιξις παρουσιάζεται ἐν ἐνεργείᾳ ὁσάκις ἐξετάζομεν τὴν ἱστορίαν πάσης κοινωνικῆς τάξεως, οἷον τῆς ἐργατικῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς, τῆς στρατιωτικῆς, τῆς τοῦ ἰατρικοῦ κλάδου, τῆς τῶν νομικῶν, τῆς καλλιτεχνικῆς, τῆς τῶν ἐπιστημόνων κτλ.

Λάβωμεν ἐπὶ παραδείγματι ἐκ τῆς ἐργατικῆς τάξεως τὴν μέθοδον τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς. Οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων πρωτόγονον ὕνιον ἐχρησίμευε πρὸς τὴν ἄροσιν τῆς γῆς, ὁ δὲ θερισμὸς καὶ τὸ ἁλώνισμα ἐγίνοντο διὰ χειρὸς κατὰ τὸν πανάρχαιον τρόπον· ἀλλὰ δι' ἀλληλοδιαδόχων καὶ σχεδὸν ἀπαρατηρήτων βημάτων ὁ ἄνθρωπος ἐφεῦρε καὶ ἀνέπτυξε ποικιλίαν πολυσυνθέτων μηχανῶν, δι' ὧν σήμερον ἡ ἄροσις, ἡ σπορά, ὁ θερισμός, ἡ σύνδεσις εἰς δέματα, τὸ ἁλώνισμα κτλ. ἐκτελοῦνται αὐτομάτως μὲ τὴν ἐλαχίστην ἐπέμβασιν καὶ ἐπίβλεψιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τῇ «ἐξελίξει» ταύτῃ πᾶν νέον μέλος τῆς μακρᾶς σειρᾶς μηχανημάτων ἐπεκράτησε διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐφευρεθέντων, τοῦθ' ὅπερ εἶναι καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐξελίξεως, ἥτις ἀφίνει ὄπισθέν της ὄγκον ἐρειπίων, ἀποτελουμένων ἐκ τῶν ἀχρηστευθέντων κρίκων τῆς σειρᾶς.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν ἄλλας τέχνας οἷον τὴν τορνευτικήν, τὴν μηχανουργίαν, τὴν κατασκευὴν μέσων συγκοινωνίας, τὴν τυπογραφικήν, τὴν χαρτοποιΐαν, τὴν κλωστικὴν καὶ ὑφαντικήν, τὴν μεταβιβαστικὴν εἰδήσεων εἰς μεμακρυσμένα σημεῖα, κτλ. κτλ., θὰ ἴδωμεν ἀκριβῶς τὰς αὐτὰς μεταβολὰς χωρούσας ἀπὸ τοῦ ἀσυνδέτου

καὶ ὁμογενοῦς εἰς τὸ συνδεδεμένον καὶ ἑτερογενές, μετὰ καταστροφῆς τῶν μορφῶν αἵτινες ὑπῆρξαν προηγουμένως.

Τὰ ἐργατικοῦ κύκλου παραδείγματα ταῦτα ἐμποιοῦσιν ἐξόχως ἐντύπωσιν, ἐπειδὴ ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ ἡ ἐξέλιξις εἶναι ἐν μεγίστῃ ἐνεργείᾳ κατὰ τὸ παρόν· ἀλλ' ὁπουδήποτε ἂν στρέψωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τὰ τεκμήρια τῆς ἐξελίξεως ἀναφαίνονται ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ, ἐν ᾧ εὐθὺς ὡς διέλθωμεν τὸ ὅριον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ματαίως ἐντείνομεν τὴν ὅρασιν ἵνα ἴδωμεν καὶ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον, ὅπερ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ ἐξέλιξις ἦτό ποτε ἐν ἐνεργείᾳ.

Ἐν τῷ φιλολογικῷ σταδίῳ, ἐπὶ παραδείγματι, εὐκόλως δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν φιλολογικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνθρώπου χωρήσαντος ἀπὸ τῶν ἁπλουστάτων ἀρχῶν τῆς προφορικῆς ἀπαγγελίας καὶ τῶν διὰ χειρὸς ἀντιγράφων μέχρι τῆς πολυσχιδοῦς σημερινῆς ἐκδόσεως βιβλίων, ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν μὲ ἄπειρον ποικιλίαν.

Ἡ γραφικὴ τέχνη ἔσχεν ὁμοίαν ἀνάπτυξιν ἀπὸ τῶν ἀτελεστάτων ἰχνογραφημάτων μέχρι τῶν ποικίλων τύπων καὶ τῶν μεθόδων τῆς ζωγραφικῆς καὶ παραγωγῆς εἰκόνων αἵτινες ἐφαρμόζονται σήμερον.

Ὁμοίως εἰς τὰς ἐπιστήμας, ὡς ἡ χημεία, καὶ εἰς τὴν ἰατρικήν, ἐξέλιξίς τις συνεχῶς ἐνεργεῖται ἀκριβῶς ὁμοία πρὸς τὴν τῶν προμνησθέντων παραδειγμάτων περιλαμβάνουσα σκευασίας διαρκῶς νέας καὶ συνεχῶς ἐγείρουσα πᾶν νέον αὐτῆς οἰκοδόμημα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ παλαιοτέρου.

Ἢ ἂς στρέψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν, καὶ θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐπινοηθέντα θρησκεύματα τὸ αὐτὸ εἶδος ἀναπτύξεως, ἀπὸ τῆς ἁπλῆς ἀρχῆς ἣν καθιέρωσε ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ προσενεγκὼν εἰς τὸν Θεὸν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἰδίων των προσπαθειῶν καὶ ἀπορρίψας τὴν δι' ἱλαστηρίου θυσίας Θείαν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, μέχρι τῶν πολυσυνθέτων θρησκευτικῶν συστημάτων τῆς σήμερον, τὰ ὁποῖα πάντα εἶναι διακλαδώσεις καὶ ἐξελίξεις τῆς ἀρχῆς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθη ὁ Κάϊν ὅτι δηλ. ὁ ἄνθρωπος δύναται κἄτι νὰ κάμῃ ὅπως σώσῃ ἑαυτόν, ἢ ὅπως καταστήσῃ ἑαυτόν, εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν Θεόν, διότι «διὰ **πίστεως** ὁ Ἄβελ προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν καλλιτέραν θυσίαν παρὰ τὸν Κάϊν, διὰ τῆς ὁποίας ἐμαρτυρήθη ὅτι ἦτο δίκαιος, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔδωκε μαρτυρίαν περὶ τῶν δώρων αὐτοῦ· καὶ δι' αὐτῆς, καίτοι ἀποθανών, ἔτι λαλεῖ» (Ἑβρ. ια' 4).

Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἔρευναν ταύτην ὁσονδήποτε μακρὰν θελήσῃ καὶ θὰ εὕρῃ πανταχοῦ εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα ***καὶ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ*** τὰ τεκμήρια τῆς ἐνεργείας τοῦ νόμου τῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα χρησιμοποιοῦντες τὴν νεωστὶ κτηθεῖσαν δύναμιν τοῦ διακρίνειν

τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν καὶ τὴν πρὸς τὴν πρόοδον δίψαν των ἐφεῦρον τὴν ἐκ φύλλων συκῆς κατασκευὴν περιζωμάτων, μέχρι τῆς σήμερον ἄνευ διακοπῆς.

Ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὰ τεκμήρια τῆς ἐξελίξεως εἶναι πάμπολλα καὶ μάλιστα ὑπεράφθονα, ὥστε ὁλόκληρος ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν θὰ ἀρκέσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν πάντων. Ἔξω τοῦ κύκλου τούτου σημεῖα ἐξελίξεως εἶναι ἀνύπαρκτα. Τὸ ἀξιοπαρατήρητον τοῦτο γεγονὸς δὲν ἔχει μάθημά τι διὰ τὸν ἀπιστοῦντα ἀναγνώστην; Τὸ τρίτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, ἐδάφ. 1—7 περιέχει ἐξήγησιν τοῦ γεγονότος τούτου. Δύναταί τις νὰ παρουσιάσῃ ἄλλην ἐξήγησιν;

(ἀκολουθεῖ) *Ξ. Π. Μόσχου*

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (**Richard Trench**)

(Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Β'.

Ἡ ἴασις τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλικοῦ (Ἰωάν. δ'. 46—54).

Τὰ ἐδάφια 43—45, τοῦ κεφαλαίου τούτου, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ὑπὸ μελέτην θαῦμα τοῦ Κυρίου, ὑπεμφαίνουν μίαν ἀντίφασιν, ἥτις ὅμως δὲν εἶναι πραγματική. Λέγεται ἐκεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ***διότι***, ὡς ἐμαρτύρησεν αὐτός, προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ του πατρίδι τιμὴν δὲν ἔχει. Ἀλλ' ἡ Γαλιλαία ἦτο πατρίς του, καὶ ἐν τούτοις οἱ Γαλιλαῖοι τὸν ἐδέχθησαν εὐμενῶς. Ἡ δυσκολία ἐδῶ προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἂν καὶ πραγματικῶς ἦτο ὁ τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, δὲν ἦτο γενικῶς γνωστὴ ὡς πατρὶς αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς πατρίδα του ἀνεγνώριζον οἱ σύγχρονοί του τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ἐμεγάλωσε καὶ ἠνδρώθη· εἰς ταύτην λοιπὸν δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ, ὡς καὶ ὁ ἴδιος ἐμαρτύρησεν ἐν τῇ αὐτόθι συναγωγῇ, λέγων τὸ γνωστὸν «Προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ του πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει» (Λουκ. δ'. 24) ἀλλ' ἐπροτίμησε τὴν Κανᾶ καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Γαλιλαίας, «***οἱ δὲ Γαλιλαῖοι ἐδέξαντο αὐτόν, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν·***» ἐνῷ οἱ συμπατριῶταί του Ναζαρηνοὶ τὸν εἶχον ἀπορρίψει καὶ θὰ τὸν εἶχον λιθοβολήσει, ἐὰν μὴ διέφευγε τῶν χειρῶν των.

Εἰς τὸν μελετῶντα τὸ θέμα τοῦτο εὐθὺς παρουσιάζεται ἡ σκέψις, μήπως πρό-

κειται ἐνταῦθα περὶ παραλλαγῆς τῆς περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου ἀφηγήσεως, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἐν Ματθαίῳ η'. 5, καὶ Λουκᾷ ζ'. 2.

Ὁ Εἰρηναῖος τοιαύτην γνώμην εἶχεν, ὁ δὲ Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι ἀναφέρουν τὴν γνώμην ταύτην ὡς παρ' ἄλλων παραδεδεγμένην, οὐχὶ δὲ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Καὶ ὀρθῶς, διότι δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς στοιχεῖα ἐπαρκῆ.

Ἐν πρώτοις,εἶναι διάφοροι ἀπ' ἀλλήλων αἱ περιστάσεις,ὑπὸ τὰς ὁποίας παρίστανται αἱ δύο ἀφηγήσεις. Ὁ ἑκατόνταρχος ἦτο ἐθνικός, ὁ «βασιλικὸς» Ἰουδαῖος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα· ὁ πρῶτος ἐζήτει τὴν ἴασιν τοῦ ὑπηρέτου του, ὁ δεύτερος τοῦ υἱοῦ του· ὁ μὲν ἦλθε πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς Καπερναούμ, ὁ δὲ εἰς Κανᾶ· ὁ μὲν «βασιλικὸς» ἔστειλεν ἄλλους νὰ ζητήσωσι τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Κυρίου, ὁ δὲ ἑκατόνταρχος παρεκάλεσεν αὐτὸν αὐτοπροσώπως· ἐν τῇ μιᾷ περιπτώσει πρόκειται περὶ παραλύσεως, ἐν τῇ ἄλλῃ περὶ πυρετοῦ. Οὐσιωδεστέρα ὅμως εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο περιπτώσεων. Ὁ ἑκατόνταρχος εἶναι πρότυπον ἀκλονήτου πίστεως, ὁ «βασιλικὸς» τῆς πρὸ ἡμῶν ἀφηγήσεως εἶναι ἀνὴρ πίστεως ἀσταθοῦς, διότι ὁ μὲν ἑκατόνταρχος πιστεύει ἀδιστάκτως, ὅτι ἐὰν καὶ λόγον μόνον εἴπῃ ὁ Ἰησοῦς θὰ ἰαθῇ ὁ ὑπηρέτης του, ὁ δὲ «βασιλικὸς» φρονεῖ ὅτι μόνον ἐὰν κατέλθῃ αὐτοπροσώπως ὁ Διδάσκαλος θέλει θεραπευθῇ ὁ υἱός του. Ἐκεῖνον δὲ ἐπαινεῖ ὁ Ἰησοῦς, καὶ τοῦτον ἐπιτιμᾷ. Εἶναι τόσον καταφανὴς ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀντίθεσις, ὥστε ὁ Αὐγουστῖνος φέρει εἰς ἀντιπαράστασιν τὴν πίστιν τοῦ ἑκατοντάρχου καὶ τὴν ἀπιστίαν τοῦ «βασιλικοῦ».

Ὑπὸ πολλῶν ἑρμηνευτῶν θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι ὁ «βασιλικὸς» τοῦ παρόντος θαύματος δὲν ἦτο ἄλλος ἢ ὁ διαχειριστὴς τοῦ οἴκου τοῦ Ἡρώδου Χουζᾶ, οὗτινος ἡ σύζυγος ἦτο μία ἐκ τῶν ἁγίων γυναικῶν, αἵτινες ἤρχοντο ἀρωγοὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Διδασκάλου (Λουκ. η'. 3· παράβαλ. ἐδάφ. 53). Τὸ τοιοῦτον εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον πιθανόν, καθόσον δυσκολευόμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, πῶς ὁλόκληρος οἰκογένεια, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἡρώδου προσκεκολλημένη, ἐσαγηνεύθη εἰς τὸ δίκτυον τοῦ Εὐαγγελίου· ἐνῷ μία τρανὴ ἔνδειξις τῆς δυνάμεως τοῦ Διδασκάλου, εἰς προσφιλὲς μέλος αὐτῆς ἐνεργηθεῖσα, θὰ ἔδιδεν ἀφορμὴν ὅπως κάλλιον γνωρίσῃ καὶ ἀφοσιωθῇ εἰς Αὐτόν.

Ὅπως καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὁ ἐν λόγῳ «βασιλικὸς» ἀφήσας ἐν Καπερναοὺμ τὸν υἱόν του ἐν κρισίμῳ καταστάσει, σπεύδει πρὸς τὸν Ἰησοῦν τότε κατελθόντα ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ***καὶ ἐρωτᾷ αὐτόν, ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσητε αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἔμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν.***

Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν : Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐνέχει κάποιαν αὐστηρότητα· προεκλήθη διότι προφανῶς ὁ πατὴρ οὗτος, ὅστις ἐζήτει βοήθειαν ὑπὲρ τοῦ τέκνου του, ἤχθη εἰς τοῦτο ἐκ τῆς ἀμηχανίας ἐν τῇ ὁποίᾳ εὑρίσκετο. Ὁ Καρδιογνώστης ἐγνώριζεν ὅτι ἄνευ τοιούτου ἰσχυροῦ ἐλατηρίου καὶ ἀπολύτου ἀνάγκης ὁ αἰτῶν δὲν θὰ προσήρχετο

εἰς Αὐτόν, καθόσον οὐδεμία πνευματικὴ ἀνάγκη, οὐδεὶς πόθος τῆς ψυχῆς τὸν ὤθει εἰς τοῦτο, διότι τὸ φρόνημά του ἦτο σαρκικόν, ὅπως καὶ τῶν λοιπῶν του συμπατριωτῶν, οὓς ὑπαινίττεται ὁ Ἰησοῦς διὰ τῆς χρήσεως τοῦ πληθυντικοῦ. Ἐγνώριζεν ὁ Κύριος ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν ἐκέκτητο αἰσθητήριον πνευματικόν, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ ἀντιληφθῇ τῆς θείας αἴγλης, ἥτις ἠκτινοβόλει ἐκ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διδαχῆς Αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι μόνον σημεῖα καὶ θαύματα θὰ ἔπειθον αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ.

Πόσον διάφορος ἡ πρὸς τὴν ἀλήθειαν στάσις τῶν Σαμαρειτῶν, οἵτινες ἄνευ τινὸς σημείου πρὸ ὀλίγου εἶχον πιστεύσει εἰς τὸν Χριστόν, ἐκ τῆς διδαχῆς Του καὶ μόνης. ***Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι αὐτὸς ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.*** (Ἰωάν. δ΄. 41.) Ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι (Α΄. Κορ. α΄. 22) ὅθεν καὶ ὁ πατὴρ οὗτος, περιορίζων ἐν τῇ συνειδήσει του τὴν θείαν δύναμιν τοῦ Διδασκάλου, ἀπῄτει τὴν προσωπικήν του παρουσίαν παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, ὅπως οὗτος ἰαθῇ.

Ἡ ἐπιτίμησις τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἀπεθάρρυνε τὸν αἰτοῦντα· μᾶλλον δὲ ηὔξησε τὴν ἐπιμονήν του : «***Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.***» Ἀπέχει ἡ πίστις τούτου τῆς πίστεως καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης τοῦ ἑκατοντάρχου εἰπόντος: «Κύριε δὲν εἶμαι ἄξιος ὅπως ἔλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην μου, ἀλλ' εἰπὲ μόνον λόγον καὶ θέλει ἰαθῇ ὁ δοῦλός μου.» Πολὺ δὲ περισσότερον ἀπέχει αὕτη τῆς πίστεως ἥτις παραδέχεται τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐξανιστᾷ τοὺς νεκρούς. Ἦτο πίστις περιορίζουσα τὴν ἰδέαν τῆς δυνάμεως τοῦ Διδασκάλου εἰς τὴν σωματικήν Του ἐπαφήν, ἡ δὲ πίστις αὕτη προεκάλεσε τὴν ἀγωνιώδη παράκλησιν :

— «Κατάβηθι, πρὶν ἢ ἀποθάνῃ τὸ τέκνον μου, ἄλλως θὰ ἦναι ἀργά »— Ὡς ἐκ τούτου ὁ πανεύσπλαγχνος Ἰησοῦς καθησυχάζει τοὺς φόβους του μὲ τὰς παρηγόρους λέξεις : «***Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ***» δοκιμάζων ἐν ταὐτῷ ἐκ νέου τὴν πίστιν του.» ***Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο***».

Τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ δύναται νὰ μυήσῃ τὸν μελετῶντα τὸ χωρίον τοῦτο, εἰς τὰς μεθόδους τοῦ Κυρίου ἀπέναντι ἀνθρώπων διαφόρου πνευματικῆς ἀντιλήψεως καὶ πίστεως. Ἀναλύων τὰ στοιχεῖα τῆς πρὸς ἑκάτερον τούτων συμπεριφορᾶς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι ὁ Κύριος μεταχειρισθεὶς ὡς μετεχειρίσθη τὸν βασιλικὸν καὶ τὸν ἑκατόνταρχον, τὴν μὲν περιωρισμένην καὶ ἀσθενῆ πίστιν τοῦ πρώτου διηύρυνε καὶ κατέστησε βαθυτέραν, τὴν δὲ ἰσχυρὰν πίστιν τοῦ ἑτέρου ἐπέστεψε καὶ ἀντήμειψε. Τοῦ μὲν βασιλικοῦ ἐνισχύει τὴν πίστιν, μὴ ἐνδίδων εἰς τὴν παράκλησιν ὅπως μεταβῇ παρὰ τῷ ἀσθενεῖ· τοῦ δὲ ἑκατοντάρχου ἀμείβει καὶ τιμᾷ τὴν πίστιν, Αὐτὸς προσφερόμενος νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν πάσχοντα. Οὔτε λανθάνει τὸν μελετῶντα τὸ χωρίον, πόσον μικρὰν σημασίαν ἀποδίδει ὁ Ἰησοῦς εἰς

τὰς κοσμικὰς διαβαθμίσεις. Εἰς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλικοῦ δὲν μεταβαίνει αὐτοπροσώπως ἀλλὰ διὰ τοῦ λόγου, μακρόθεν, ἐκτελεῖ τὴν ἴασιν· (ἴδε καὶ Β. Βασιλειῶν. ε΄. 10, 11)· τὸν δοῦλον τοῦ ἑκατοντάρχου προθυμοποιεῖται νὰ ἐπισκεφθῇ ἵνα ἰατρεύσῃ αὐτόν.

Ὁ πατὴρ, ἀπαλλαγεὶς τῆς τρομερᾶς ἐκείνης ἀνησυχίας διὰ τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ, ἀποχωρεῖ πρὸς τὰ ἴδια· καθ' ὁδὸν δὲ συναντᾷ τοὺς ὑπηρέτας του, ἐλθόντας εἰς προϋπάντησίν του, καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν ὅτι ***ζῇ ὁ παῖς***, ἐρωτᾷ κατὰ ποίαν ὥραν ἤρχισε νὰ βελτιοῦται ἡ κατάστασίς του. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι δὲν ἀνέμενεν ἄλλο ἢ μίαν βραδεῖαν καὶ βαθμιαίαν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως. Ἀλλ' ἡ ἀπάντησις τῶν ὑπηρετῶν ***ὅτι χθές, ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός***, τῷ ἀπεκάλυψεν ὅτι ἡ αἰφνιδία ἐξαφάνισις τοῦ πυρετοῦ καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε τὸ ***πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ***, ἦτο ἡ ἀπόδειξις τῆς θαυματουργικῆς ἐνεργείας τοῦ Κυρίου. «***Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη***» (Παράβ. Πράξεις ιϛ΄. 15, 34, ιη΄. 8.)

Ναί, πλὴν ὅλων τούτων τῶν εὐλογιῶν καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν μεγάλου ἐλέους τοῦ Θεοῦ, ὁ εὐτυχὴς καὶ εὐγνώμων πατὴρ καὶ οἰκογενειάρχης ἐδέχθη καὶ ἑτέραν δωρεάν, ἥτις ὑπῆρξε τὸ κορύφωμα ὅλων τῶν λοιπῶν—τὸ ποτήριον τῆς σωτηρίας—καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ μετ' αὐτοῦ σύμπασα ἡ οἰκογένειά του.

Ἡ ἐρώτησις παρουσιάζεται: Μήπως δὲν ἐπίστευεν ἤδη πρὸ τοῦ θαύματος; Ἐπίστευε μὲν ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦ Κυρίου ἤθελεν ἐκπληρωθῆ. ἀλλ' ἡ μετὰ τὴν βεβαίωσιν τῆς βελτιώσεως τοῦ παιδὸς πίστις, ἦτο εὐρυτέρα καὶ βαθυτέρα τῆς προτέρας. Διότι καὶ ἡ ἀληθὴς πίστις εἶναι ἐπιδεκτικὴ τοιαύτης αὐξήσεως, ὡς μαρτυρεῖ τῶν Ἀποστόλων τὸ «***Κύριε, πρόσθες ἡμῖν πίστιν***» (Λουκ. ιζ΄. 5) καὶ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κατεχομένου ὑπὸ ἀκαθάρτου πνεύματος, ὅστις δακρύων ἔκραξε: «***Πιστεύω Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ!***» (Μάρκ. θ΄. 24). Ὡσαύτως καὶ ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες μετὰ τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα, ***ἐπίστευσαν εἰς Αὐτόν***, καίτοι ὡς μαθηταὶ Αὐτοῦ βεβαίως δὲν ἦσαν ἄμοιροι πίστεως μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης (Ἰωάν. β΄. 11). Τούτων καὶ ἄλλων ἔν τε τῇ Παλαιᾷ καὶ τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ ἀναφερομένων ἡ ὑπάρχουσα πίστις βεβαιωθεῖσα, ἐστερεώθη καὶ ἐνισχύθη διὰ τῶν σημείων, δι' ὧν ἐγένετο ἐμφανὴς ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.
Ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία.
(συνέχεια)

Ἐκτὸς τῆς καταργήσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ τῆς ἀναθέσεως τῆς διοικήσεως τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας εἰς Σύνοδον ἐπισκόπων, ὁ Μέγας Πέτρος ἠθέλησε καὶ ἄλλας ἐκκλησ. μεταρρυθμίσεις νὰ εἰσαγάγῃ, εἰς τὴν σύστασιν καὶ διοίκησιν τῶν μοναστηρίων, εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου καὶ εἰς τὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων. Προέβη μάλιστα καὶ εἰς ἀπόπειραν περιορισμοῦ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων, βλέπων πῶς αὕτη εἶχε καταντήσει εἰς ἀληθῆ εἰδωλολατρείαν παρὰ τῷ ἀμαθεῖ λαῷ. Ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα αὕτη δὲν ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἴσως διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, δι' οὓς ἀπέτυχεν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἡ ὁμοία μεταρρύθμισις τῶν Εἰκονομάχων. Ἐπίσης καὶ ἄλλαι ἐκκλησ. μεταρρυθμίσεις τοῦ Μ. Πέτρου κατέρρευσαν βραδύτερον ἐπὶ διαφόρων ἀναξίων διαδόχων αὐτοῦ. Τὸ μόνον θετικὸν καὶ μόνιμον ὑπόλειμμα τῶν μεταρρυθμίσεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ ἵδρυσις τεσσάρων θεολογικῶν ἀκαδημιῶν ἐν Πετρουπόλει, Μόσχᾳ, Κιέβῳ καὶ Καζάν, πρὸς μόρφωσιν τοῦ κλήρου. Εἰς τὰς ἀκαδημίας ταύτας προσελήφθησαν βραδύτερον καὶ Ἕλληνες κληρικοί, ὡς καθηγηταί. Αἱ πρῶται μάλιστα ἀρχαὶ τῆς θεολογικῆς παιδείας ἐν Ρωσσίᾳ ἐτέθησαν διὰ τῆς μεταφράσεως Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων. Ἤδη πρὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Μογγόλων ὑπῆρχον μεταφράσεις εἰς τὴν Σλαυικὴν γλῶσσαν πολλῶν συγγραμμάτων τοῦ Βασιλείου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Χρυσοστόμου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ἀθανασίου, Μεθοδίου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ Μογγολικὴ ἐπιδρομὴ ἐξεμηδένισε τὴν ἀρχικὴν ταύτην θεολογικὴν παιδείαν ἐν Ρωσσίᾳ, μόλις δὲ κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα, μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Μογγόλων, ἀνεβλάστησεν αὕτη καὶ πάλιν, ἐνισχυθεῖσα καὶ ὑπὸ τῆς τότε ἐν τῇ Δύσει ἐπελθούσης Ἀναγεννήσεως τῶν Γραμμάτων. Οἱ δύο γνωστότεροι Ρῶσσοι θεολόγοι τῆς νεωτέρας ταύτης ἐποχῆς ὑπῆρξαν ὁ ***Προκοποβίκιος*** (1736) καὶ ὁ ***Πλάτων*** (1812). Ὁ τελευταῖος συνέγραψε καὶ τὴν «Ὀρθόδοξον Διδασκαλίαν», ἣν μετέφρασεν ὁ Κοραῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἥτις μέχρι σήμερον ἐπέχει τόπον ἐπισήμου Κατηχήσεως τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ηὐνόησε καὶ ἐνεθάρρυνε τὴν ἐλευθέραν καὶ εὐρεῖαν **κυκλοφορίαν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἐν τῇ Ρωσσικῇ γλώσσῃ. Ἡ δὲ ἱεραποστολικὴ αὐτῆς δρᾶσις** μεταξὺ τῶν μωαμεθανικῶν καὶ εἰδωλολατρικῶν λαῶν τῆς Ἀσίας ὑπῆρξε πάντοτε ζωηρά, ἂν καὶ αἱ μέθοδοι τῶν ἱεραποστολῶν τούτων περιελάμβανον ἐνίοτε καὶ τὴν βιαίαν ἐπιβολὴν διὰ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Παρὰ τοῖς Μωαμεθανικοῖς λαοῖς τῆς Κ. Ἀσίας ὀλίγας ἐσημείωσαν ἐπιτυχίας οἱ Ρῶσσοι ἱεραπόστολοι, λόγῳ τῆς ἀποστροφῆς τῶν λαῶν τούτων πρὸς τὰς ἐκκλησ. εἰκόνας. Αἱ εἰδωλολατρικαὶ ὅμως φυλαὶ τῆς Σιβηρίας βαθμηδὸν ἐξεχριστιανίσθησαν, τοὐλάχιστον κατὰ τύπους. Αἱ δὲ προσπάθειαι τῶν Ρώσσων ἱεραποστόλων ἐν Ἰαπωνίᾳ ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἵδρυσιν πολλῶν Ὀρθοδόξων κοινοτήτων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, αἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον διατηροῦνται καὶ μέχρι σήμερον.

Ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία ἐταράχθη καὶ αὐτὴ ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων **αἱρέσεων**. Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἀνεφάνησαν οἱ λεγόμενοι **Ρασκολνῖκοι** (ἤτοι, «σχισματικοί»), οἵτινες ὠνόμαζον ἑαυτοὺς **Σταροβέτζους** (ἤτοι, «ἀρχαιοδόξους»). Οὗτοι δὲν ἀπετέλεσαν ἓν ὁμοιογενὲς δόγμα, ἀλλὰ ἔτρεφον ποικίλας δοξασίας, κυρίως ἀντιρρήσεις πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ δόγμα ἢ ἔθιμον τῆς καθεστηκυίας Ἐκκλησίας. Τινὲς δὲν παρεδέχοντο τὸν γάμον, ἄλλοι ἐτήρουν αὐστηροτάτας νηστείας, ἄλλοι ἐκήρυττον ὡς ἄρθρον πίστεως τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ οἴνου, τοῦ ζύθου, τοῦ καπνοῦ, τοῦ τεΐου καὶ τοῦ καφφέ. Ἄλλοι προσέμενον τὴν σύντομον ἐμφάνισιν τοῦ Ἀντιχρίστου. Κοινὸν χαρακτηριστικὸν τῶν «σχισματικῶν» τούτων, οἵτινες διατηροῦνται καὶ μέχρι σήμερον, ἦτο ὁ **μυστικισμὸς** καὶ **ἀσκητισμός**, τοὺς δὲ Ὀρθοδόξους Ρώσσους θεωροῦσιν ὡς αἱρετικοὺς καὶ ἀποφεύγουσι πᾶσαν μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίαν. Ἐννοεῖται ὅτι κατεδιώχθησαν ἀπηνῶς ὑφ' ὅλων τῶν Τσάρων, ἀπὸ τοῦ Μ. Πέτρου καὶ ἐντεῦθεν, καὶ τοῦτο ἀναμφιβόλως συνέτεινεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ διατήρησιν τῆς αἱρέσεως ταύτης μέχρι σήμερον, κυρίως μεταξὺ τῶν Κοζάκων, οἵτινες εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Ρασκολνῖκοι. Πρῶτος ὁ φιλελεύθερος Τσάρος Ἀλέξανδρος ὁ Β'. παρεχώρησε πλήρη ἀνοχὴν καὶ ἐλευθερίαν εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάσας ἐν γένει τὰς αἱρέσεις· ἀλλ' ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'. καὶ Νικολάου τοῦ Β'. ἡ ἐπιείκεια αὕτη σπουδαίως περιωρίσθη, ἰδίως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ περιβοήτου **Ποβιεδονόσεφ**, ἐπιτρόπου παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅστις δικαίως ἀπεκλήθη «ὁ Τορκουεμάδας τῆς Ρωσσίας».

Οἱ Ρασκολνῖκοι διηρέθησαν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πολλὰς αἱρέσεις, οἷον τοὺς **Χριστιανιστάς**, τιμῶντας χωρικόν τινα ὅστις ἐκάλει ἑαυτὸν Χριστὸν—τοὺς **Παυλιανιστάς**, **Ἀνδρεϊστὰς** καὶ **Δοσιφιστάς**, οἵτινες ἀνεβάπτιζον τοὺς προσηλύτους των—τοὺς **Σαββατιανούς**, οἵτινες φυλάττουσι τὸ Ἰουδαϊκὸν **Σάββατον**, ἀντὶ τῆς Κυριακῆς—τοὺς **Φιλιππόνους**, οἵτινες ἀπορρίπτουσι τὴν Εὐχαριστίαν, τὸ μῦρον, τὸν γάμον, τὸν ὅρκον, κτλ.—τοὺς **Δουχοβόρτζους**, οἵτινες ἀρνοῦνται τὴν Τριάδα, ἐκ τῶν Ἱ. Γραφῶν ἀναγνωρίζουσι μόνον τὸ Εὐαγγέλιον, δὲν ἔχουσιν κλῆρον

ἢ ἐκκλησίας, δὲν ἐπιτρέπουσιν ἄλλον τύπον προσευχῆς πλὴν τοῦ «Πάτερ ἡμῶν», θεωροῦσι τὸν ὅρκον ἀπηγορευμένον καὶ ἀπαγορεύουσιν εἰς ἑαυτοὺς οἱανδήποτε χύσιν αἵματος.

Ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία ἐνωρὶς περιῆλθεν εἰς σχέσεις πρὸς τὸν Παπισμόν, καὶ εἶχεν, ὡς εἴδομεν, νὰ παλαίσῃ σθανερῶς κατὰ τῆς Παπικῆς προπαγάνδας ἔν τε τῇ Βορείῳ καὶ τῇ Νοτίῳ Ρωσσίᾳ. Κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ὁ Πάπας ἀπέστειλεν ὡς πρεσβευτὴν παρὰ τῷ Τσάρῳ τὸν Ἰταλὸν Ἰησουΐτην Ποσσεβῖνον, ὅστις ἤνοιξε διαπραγματεύσεις περὶ ἑνώσεως τῆς Ρωσσικῆς μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα κατέληξε. Κατὰ τὸ 1717 ὅτε ὁ Μ. Πέτρος ἐπεσκέφθη τοὺς Παρισίους, ἡ ἐκεῖ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Σορβώννης τῷ ὑπέβαλεν ὁμοίως προτάσεις περὶ ἑνώσεως. Αἱ προτάσεις αὗται μετεβιβασθήσαν ὑπὸ τοῦ Τσάρου εἰς τὴν Ρωσσικὴν Σύνοδον, καὶ ὑπὸ ταύτης ἐζητήθη ἡ συμβουλὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς κεφαλῆς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐν τέλει δὲ αἱ προτάσεις ἀπερρίφθησαν.

Ἐν τούτοις, ἂν καὶ ἡ ἕνωσις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν οὐδέποτε ἐπετεύχθη, οἱ Καθολικοὶ ἀπήλαυον μεγάλης ἀνοχῆς καὶ ἐλευθερίας ἐν Ρωσσίᾳ, ἐφ' ὅσον ἀπεῖχον τοῦ προσηλυτισμοῦ. Καὶ ὅτε κατὰ τὸ 1772, ὡς εἴδομεν, ὁ Πάπας Κλήμης ὁ ΙΔ'. διέλυσε τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ οὗτοι κατεδιώκοντο εἰς πάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας, εὗρον ἐν Ρωσσίᾳ πλήρη ἀνοχήν, παρὰ τῇ Μ. Αἰκατερίνῃ.

Εἰς δύο μόνον διαμερίσματα τοῦ Ρωσσικοῦ κράτους, ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία περιῆλθεν εἰς φανερὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Παπισμοῦ—εἰς τὴν ***Λιθουανίαν*** καὶ τὴν ***Πολωνίαν***. Αἱ δύο αὗται χῶραι, πρὶν ἢ κατακτηθῶσιν ὑπὸ τῶν Ρώσσων, εἶχον ἀσπασθῇ κατὰ τὸ πλεῖστον τὸν καθολικισμόν, χάρις εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν βασιλέων αὐτῶν.

Οἱ ἐναπομείναντες Ὀρθόδοξοι κάτοικοι κατεδιώκοντο ἀπηνῶς, ἰδίως ἐν Πολωνίᾳ, ὅπου τοῖς ἀφῃρέθησαν καὶ τὰ ἀστικὰ δικαιώματα. Κατὰ τὸ 1724 ὁ Μ. Πέτρος, ἐκ τοῦ διωγμοῦ τούτου λαβὼν ἀφορμήν, ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῆς Πολωνίας, ἀλλ' ὁ θάνατός του ἐματαίωσε τὴν ἐκστρατείαν. Μετά τινας ὅμως δεκαετηρίδας, καθ' ἃς ἐξηκολούθησεν ἡ ἀπηνὴς καταδίωξις τῶν ἐν Πολωνίᾳ ἑτεροδόξων (Προτεσταντῶν καὶ Ὀρθοδόξων), ἡ Πολωνία ὑπέστη τὸν πρῶτον αὐτῆς ἀκρωτηριασμὸν (1772) καὶ εἰς τὰς ἀποσπασθείσης ἀπ' αὐτῆς χώρας ἐδόθη πλήρης θρησκευτικὴ ἐλευθερία.

Ἡ Πολωνία ὅμως ἐξηκολούθησεν εἰς τὸ ἐναμεῖναν αὐτῇ ἔδαφος τὴν αὐτὴν πολιτικὴν τῶν θρησκευτικῶν διωγμῶν, ἕως οὗ ὁ δεύτερος διαμελισμὸς (1793) καὶ ὁ τρίτος (1815) ἔθεσαν ὁριστικὸν τέρμα εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην.

Πρὸς τοὺς Διαμαρτυρομένους αἱ σχέσεις τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν εἰρηνικώτεραι ἢ πρὸς τὸν Παπισμόν. Πρὸς τοὺς ἀπειροπληθεῖς Προτεστάντας τῶν Βαλτικῶν χωρῶν, ἃς κατέκτησεν ἡ Ρωσσία κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα, ἐδόθη ἀρχικῶς

πλήρης θρησκευτικὴ ἐλευθερία, ἡ δὲ Βρεττανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία κατὰ τὸ 1813 ἔλαβεν ἐπίσημον ἄδειαν νὰ ἐκδώσῃ καὶ κυκλοφορήσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δημοσίων ἀρχῶν τὴν Ρωσσικὴν μετάφρασιν τῶν Ἱ. Γραφῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰρήνην καὶ συνθήκην τῆς Βιέννης (1815) ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ περιορίζηται ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία εἰς τὰς Βαλτικὰς ἐπαρχίας καὶ οἱ χωρικοὶ νὰ πιέζωνται ὅπως ἀποσπασθῶσι τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ πιέσεις αὗται προήρχοντο ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ οὐχὶ ἐκ μέρους τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ἀπέβλεπον δὲ μᾶλλον εἰς τὸν ἐκρωσσισμὸν τῶν Διαμαρτυρομένων τούτων πληθυσμῶν, οἵτινες ἦσαν ἀλλογενεῖς καὶ οὐχὶ Σλαῦοι. Βραδύτερον ὅμως καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος (πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ποβιεδονόσεφ) ὑπεκίνησεν ἐνεργῶς τὴν διὰ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας καταπίεσιν τῶν Διαμαρτυρομένων χωρικῶν τῶν Βαλτικῶν ἐπαρχιῶν καὶ κατωρθώθη ἡ ἀπόσπασις καὶ ὁμαδικὴ βάπτισις πολλῶν χιλιάδων ἐξ αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ′.

Ἄλλαι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς.

Τοιαῦται ἐκκλησίαι, ἀποσχισθεῖσαι τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ διαφόρους ἐποχάς, εἶναι ἡ ***Νεστοριανή***, ἡ ***Ἀρμενική***, ἡ ***Κοπτική***, οἱ ***Ἰακωβῖται*** καὶ οἱ ***Μαρωνῖται***.

Οἱ ***Νεστοριανοὶ*** ἢ ***Χαλδαῖοι*** ἔλαβον τὴν ἀρχήν των ἐκ τῆς Νεστοριανῆς ἔριδος τοῦ 5ου αἰῶνος, ὅτε, ὡς εἴδομεν, οἱ ἐν Περσίᾳ Χριστιανοὶ ἠρνήθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν κατὰ Νεστορίου συγκροτηθεῖσαν ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμ. Σύνοδον (431), ἥτις ἐκήρυξε τὴν ἀμέριστον καὶ ἀχώριστον τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων ἕνωσιν. Ἡ Περσία ἔμεινεν ἔκτοτε τὸ κέντρον τῆς Νεστοριανῆς Ἐκκλησίας, καθότι οἱ Πέρσαι βασιλεῖς εἶχον αὐτὴν ὑπὸ τὴν εὔνοιαν αὐτῶν ὡς ὅπλον ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Βραδύτερον δὲ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ ἐπροστάτευσαν καὶ ηὐνόησαν τοὺς Νεστοριανούς, τοσούτῳ μᾶλλον καθ᾽ ὅσον οὗτοι ἀπέρριπτον τὰς ἐκκλησ. εἰκόνας. Ὑπὸ τοὺς Καλίφας ἡ Νεστοριανη Ἐκκλησία ἤκμασε καὶ διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὸν πρὸς τὴν θεολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας ζῆλον τῶν Νεστοριανῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ καὶ κίνησις ἀνεπτύχθη μεγάλως.

Ὁ ἱεραποστολικὸς αὐτῆς ζῆλος διέδωκε τὸν Χριστιανισμὸν οὐ μόνον καθ᾽ ἅπασαν τὴν Περσίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν Κίναν καὶ τὰς Ἰνδίας. Ὁ ζῆλος οὗτος διετηρήθη μέχρι τοῦ 13ου αἰῶνος, ὁπότε ὑπῆρχον 25 μητροπολῖται καὶ 150 ἐπίσκοποι ἀναγνωρίζοντες ὡς ἐκκλησιαστικὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν τὸν Χαλδαῖον «καθολικόν». Ἀλλ᾽ ὅτε ὁ Μογγόλος στρατάρχης Τζέγγις Χὰν κατέρριψε τὴν κυριαρχίων τῶν Καλιφῶν, κατέπεσε καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς Νεστοριανῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ φοβερὸς Ταμερλᾶνος ἠρήμωσε γενικῶς τὰς χώρας ἔνθα ἤκμαζεν ὁ Νεστοριανισμός. Οἱ Νεστοριανοὶ διετήρησαν καθ᾽ ὅλον τὸν Μεσαίωνα ἀμετάβλητα τὰ δόγματα καὶ τὴν

λατρείαν των, ἀπέρριπτον τὴν ὀνομασίαν «Θεοτόκος» καὶ κατεδίκαζον τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων καὶ εἰκόνων καὶ τὴν ἀγαμίαν τοῦ κλήρου. Τὴν σήμερον σώζονται διεσπαρμέναι κοινότητες αὐτῶν ἐν Περσίᾳ, Ἀσσυρίᾳ, Χαλδαίᾳ, Ἀραβίᾳ, καὶ Ἰνδίαις, ὅπου καὶ καλοῦνται «Χριστιανοὶ τοῦ Θωμᾶ», ὡς ἐκ τῆς γνωστῆς ἐκκλησ. παραδόσεως ὅτι ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν ἐν Ἰνδίαις.

Οἱ *Ἀρμένιοι*, ὡς εἴδομεν ἐν κεφαλαίῳ Η'., ἀπεσπάσθησαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου μάνδρας μετὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Δ'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (451), ἥτις κατεδίκασε τὴν Μονοφυσιτικὴν αἵρεσιν. Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ἐπισημοτέρα μεταξὺ τῶν Μονοφυσιτικῶν ἐκκλησιῶν. Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἱδρύσεώς της προΐστατο αὐτῆς εἷς πατριάρχης, φέρων τὸν τίτλον τοῦ «καθολικοῦ». Ἀπὸ τοῦ 12ου ὅμως αἰῶνος ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία εἶχε δύο πατριάρχας, τὸν μὲν ἕνα ἑδρεύοντα ἐν Σὶς τῆς Κιλικίας, τὸν δ' ἕτερον ἐν τῇ μονῇ Ἐτσμιατζὶν παρὰ τὸ ὄρος Ἀραράτ. Τῷ 1461 ἱδρύθη νέον Ἀρμενικὸν πατριαρχεῖον ἐν Κων/πόλει.

Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία διεκρίθη καὶ αὐτὴ ἐπὶ ἀγάπῃ πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα, ἰδίως τὰ Ἑλληνικά, ἐκπονήσασα μεταφράσεις ἰδίως τῶν Ἑλλήνων Πατέρων της Ἐκκλησίας. Εἶχε δὲ ἀπὸ τοῦ 4ου μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος πολλοὺς ἐξόχους ἱεράρχας καὶ ἀρχηγούς. Ἐπανειλημμένως, κυρίως δὲ ἐπὶ Φωτίου, ἐγένοντο ἀπόπειραι ὑπὲρ ἑνώσεως τῆς Ἀρμενικῆς μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, αἵτινες ὅμως ἑκάστοτε ἐναυάγησαν. Τὴν αὐτὴν τύχην ἔσχον καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ Παπισμοῦ πρὸς προσέλκυσιν τῶν Ἀρμενίων εἰς ἕνωσιν.

Οἱ Ἀρμένιοι τηροῦσιν αὐστηρῶς τὰς νηστείας, παρέλαβον δὲ παρὰ τῶν Ὀρθοδόξων βαθμηδὸν τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων, ἣν πρότερον ἀπέκρουον. Μεταχειρίζονται ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ ἄζυμον ἄρτον καὶ ἄκρατον οἶνον, ἑορτάζουσι δὲ τὰ Χριστούγεννα κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων.

Ἡ *Κοπτικὴ* Ἐκκλησία ἐσχηματίσθη καὶ αὐτὴ ἐκ τῆς Μονοφυσιτικῆς ἔριδος τοῦ 5ου αἰῶνος. Κατόπιν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἐγχώριοι Μονοφυσῖται ἀπεσχίσθησαν τῆς Ὀρθοδόξου μάνδρας. Οἱ Αἰγύπτιοι οὗτοι ἐλθόντες εἰς ὀξεῖαν διάστασιν πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ 300,000 Ἕλληνας, οἵτινες παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς εἰρημένης Συνόδου, ἀπέβαλον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐκ τῆς λατρείας των καὶ ἵδρυσαν ἐθνικὴν Αἰγυπτίαν ἐκκλησίαν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν «Κόπται», ἐκ παραφθορᾶς ἐκ τοῦ «Γκύπτ», ἤτοι «Αἰγύπτιοι»). Μετ' ὀλίγον ἐπελθούσης τῆς Μωαμεθανικῆς κατακτήσεως τῆς Αἰγύπτου, οὗτοι κατ' ἀρχὰς εὗρον εὔνοιαν καὶ προστασίαν παρὰ τοῖς κατακτηταῖς, οἵτινες πολλαχῶς τοὺς ἐχρησιμοποίουν εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας.

Οἱ Κόπται ἀναγνωρίζουσι μόνον τὰ οἰκουμενικὰ Σύμβολα πίστεως τῆς Νικαίας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἐφέσου, καθὼς καὶ τοὺς «ἀποστολικοὺς» κανόνας καὶ διατάξεις. Ἡ παρ' αὐτοῖς ἐν χρήσει λειτουργία ἀποδίδεται εἰς τὸν Κύριλλον, καὶ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς γλῶσσαν Κοπτικήν, ἣν δὲν ἐννοεῖ ὁ λαός,

ὅστις πρὸ πολλοῦ παρέλαβεν ὡς γλῶσσάν του τὴν Ἀραβικήν. Τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας προΐσταται Πατριάρχης ἐκλεγόμενος ὑπὸ συνελεύσεως ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς ***Ἀβυσσηνίας*** εἶναι καὶ αὐτὴ Κοπτικὴ καὶ ψιλῷ ὀνόματι ἀναγνωρίζει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Κόπτου πατριάρχου, εἶναι ὅμως κατ' οὐσίαν ἀνεξάρτητος ὑπὸ μητροπολίτην φέροντα τὸν τίτλον ***Ἀβούνα***.

(ἀκολουθεῖ)

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Μέγα Χριστιανικὸν Σχολεῖον, ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται τυγχάνουσιν ἐπαγγελματικῆς, στρατιωτικῆς καὶ πνευματικῆς παιδεύσεως.

ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Τ. ΔΑΙΒΙΣ.

(Νεώτεραι λεπτομέρειαι).

Πρῶτον ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἀκολούθως ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Νέᾳ Ζηλανδίᾳ ἤκουσα περὶ τοῦ Κινέζου στρατηγοῦ Φέγκ καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ του στρατεύματος· τελευταίως δὲ διέτρεξα σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς γηΐνης περιφερείας διὰ νὰ ἐργασθῶ μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν τούτων καὶ διανείμω εἰς αὐτοὺς ἀντίτυπα τοῦ Θείου Λόγου. Καὶ ἤδη ἀφ' οὗ διέμεινα τέσσαρας μῆνας εἰς τὸ Πεκῖνον, καὶ ἀφ' οὗ ἐσπούδασα τὸ στράτευμα τοῦτο αὐτοπροσώπως ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ στρατιώτου μέχρι τοῦ διοικητοῦ αὐτοῦ, δύναμαι νὰ εἴπω, ὡς ἡ βασίλισσα ἐκείνη ἥτις πρὸ πολλῶν αἰώνων ἐταξείδευσεν εἰς μεμακρυσμένην χώραν ἵνα ἴδῃ διάσημον ἄνδρα καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εἰς ἄλλο τι κράτος τῆς Ἀνατολῆς, «οὐδὲ τὸ ἥμισυ δὲν ἀπηγγέλθη εἰς ἐμέ».

Ὅσῳ μᾶλλον σπουδάζω τὸ στράτευμα τοῦτο, τόσῳ μᾶλλον κατέχομαι ὑπὸ θαυμασμοῦ. Πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἀνήρ τις ἐπεστράφη εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἐν Πεκίνῳ. Ἦτο ταγματάρχης διοικῶν τάγμα ἐκ 500 ἀνδρῶν. Δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν φανερῶς νὰ κηρύξῃ τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς ἄνδρας του ἐν τῷ στρατῶνι· ἦτο ἠναγκασμένος νὰ τοὺς στέλλῃ ἔξω τοῦ στρατῶνος εἰς τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Πεκίνου ἵνα ἀκούωσι τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Σήμερον ὁ πρὸ τοσούτων ἐτῶν ἐπιστραφεὶς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ Πεκίνου, ὁ δὲ στρατὸς αὐτοῦ—τοῦ ὁποίου πιθανῶς τὰ δύο τρίτα ἔχουν ὁμολογήσει τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν των—εἶναι ὄχι μόνον ὁ σπουδαιότερος παράγων ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης ἀλλὰ καὶ ἡ ἰσχυροτάτη στρατιωτικὴ δύναμις ὑπὲρ τῆς τάξεως εἰς τὴν διασπαρασσομένην Κίναν, ἠθικῶς δὲ καὶ πνευματικῶς εἶναι ὁ πλέον ἀξιοσημείωτος στρατὸς τῶν νεω-

τέρων χρόνων, ἐξαιρέσει ἴσως τῶν Σιδηροπλεύρων τοῦ Κρόμουελλ. «Παρὰ Κυρίου ἔγεινε τοῦτο καὶ εἶναι θαυμαστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν».

Ἀμερικανὸς στρατιωτικὸς, σπουδάσας ἐπὶ δύο ἑβδομάδας τὸν Χριστιανικὸν τοῦτον στρατὸν, εἶπεν: «Εἶναι οἱ καλλίτεροι στρατιῶται τῆς Κίνας». Ἀλλ' ὁ στρατὸς οὗτος δὲν εἶναι μόνον στρατιωτικὸς ὀργανισμός. Εἶναι μέγα Χριστιανικὸν Σχολεῖον διὰ τὸν λαόν, ὅπου οἱ νέοι — διότι εἶναι στρατὸς ἐκ νέων — λαμβάνουσι σωματικήν, βιομηχανικήν, διανοητικήν, πνευματικὴν καὶ στρατιωτικὴν μόρφωσιν. Οἱ στρατιῶται εἶναι οὕτως εἰπεῖν σπουδασταὶ ἐγγραφόμενοι διὰ τρία τοὐλάχιστον ἔτη, τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τετραετῆ σπουδὴν εἰς τὰ ἡμέτερα Κολλέγια — διότι δὲν ὑπάρχουσι θεριναὶ καὶ ἄλλαι διακοπαί.

Ὑπάρχει αὐστηρὸν πρόγραμμα ἐργασίας καὶ σπουδῶν ἀπὸ τοῦ ἐγερτηρίου σαλπίσματος τῆς πρωΐας μέχρι τοῦ σιωπητηρίου τῆς νυκτός. Κατὰ τὸ θέρος ἐγείρονται εἰς τὰς 4 π. μ. Τὸ πρῶτον καθῆκον, ἀφ' οὗ ἐνδυθῶσιν, εἶναι σύντομος πνευματικὴ ἄσκησις. Συνέρχονται κατὰ λόχους εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τοῦ ὄρθρου. Ὁ ἀξιωματικὸς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ψαλμῳδίαν ὕμνου εὐαγγελικοῦ· εἶτα δὲ πάντες κλίνουσι τὰς κεφαλάς, ἐν ᾧ ἀξιωματικός τις ἢ ὑπαξιωματικὸς ἢ στρατιώτης προσεύχεται μεγαλοφώνως καὶ ἐνθέρμως ὅπως ὁ Θεὸς χορηγήσῃ τὴν εὐλογίαν του ἐπὶ τὸ στράτευμα καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἡμέρας.

Τὴν πνευματικὴν ταύτην ἄσκησιν ἀκολουθεῖ ἡ σωματική. Οἱ ἄνδρες ἐξέρχονται εἰς δρόμον εἴκοσι λεπτῶν καὶ ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται τεχνητοὺς λοφίσκους μετὰ βαθμίδων ὅπως γίνωσι κατάλληλοι πρὸς ἀνάβασιν ὀρέων ὡς καὶ διὰ τὰ ἔργα τῆς ἡμέρας. Μετὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ ἡ στρατιωτικὴ ἄσκησις, κατόπιν δὲ σωμασκία, ἔργον βιομηχανικόν, σπουδὴ τῆς Κινεζικῆς γλώσσης, διαλέξεις ἐπὶ διαφόρων ἠθικῶν ζητημάτων, μεσημβρινὴ συνάθροισις πρὸς προσευχὴν καὶ πάλιν τὰ αὐτά. Ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ἐξακολουθεῖ ἡ ἐκτέλεσις προγράμματος ποικίλου ἐκ σπουδῶν καὶ ἔργων καὶ λατρείας.

Ὁ στρατὸς οὗτος ὑπὸ ἔποψιν σωματικῆς ῥώμης εἶναι εἰς ἀρίστην κατάστασιν, ὡς εἶναι ἑπόμενον ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀνηθικότης, ποτὰ καὶ κάπνισμα. Οἱ ἄνδρες εἶναι πρόθυμοι, ἐνθυτενεῖς, μὲ ὅρασιν διαυγῆ καὶ μυῶνας ἰσχυρούς. Ὁ σὲρ Τζαίιμς Στάρτιν, πρῴην ναύαρχος τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου, ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὸ Πεκῖνον ἐθαύμασε τὴν σωματικὴν εὐεξίαν τῶν ἀνδρῶν, ὡς καὶ τὴν ἐπιτυχίαν των εἰς τὰ δύσκολα γυμνάσματα ἐπὶ τοῦ μονοζύγου. Ἐγὼ αὐτὸς εἶδον ἐσχάτως στρατιώτην ἐκτελοῦντα τὸ «γιγαντιαῖον» δωδεκάκις κατὰ συνέχειαν, καὶ τοῦτο ἐν ὥρᾳ τῆς συνήθους σωμασκίας.

Ἰδίως σημαντικὸν μέρος τῆς παιδεύσεως εἰς τὸ στρατιωτικὸν τοῦτο σχολεῖον εἶναι ὁ βιοτεχνικὸς κλάδος. Τὸν κλάδον τοῦτον ἵδρυσεν ὁ στρατηγὸς Φέγκ ὅπως οἱ στρατιῶται μάθωσι τέχνην τινὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας των καὶ οὕτως ἔχωσι βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα μετὰ τὴν ἄφεσίν των. Διερχόμενος

τοὺς στρατῶνας βλέπεις τοὺς νέους ἀσχολουμένους εἰς τὴν κατασκευὴν ὑποδημάτων καὶ ἐνδυμάτων, εἰς τὴν πλοκὴν καλτσῶν ἢ τὴν κατασκευὴν ταπήτων, βράζοντας σάπωνα, ἢ κατασκευάζοντας καθίσματα καὶ ἄλλα ἔπιπλα. Ὅταν μία σειρὰ ἀνδρῶν μάθη τέχνην τινά, ἄλλη σειρὰ λαμβάνει τὴν θέσιν αὐτῆς.

Ἀλλ' ἡ σπουδαιοτέρα καὶ θαυμαστοτέρα ὄψις τῆς ζωῆς τοῦ στρατεύματος τούτου εἶναι ἡ θρησκευτική. Κατὰ τὰς πρώτας μου ἐπισκέψεις εἰς τοὺς στρατῶνας μεγίστην ἐντύπωσιν μοὶ ἔκαμε νὰ βλέπω ἑκατὸν καὶ πλέον ἄνδρας ἱσταμένους ἔξωθεν τῆς αἰθούσης τοῦ συσσιτίου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ φαγητοῦ καὶ ψάλλοντες ὕμνον εὐαγγελικόν, μετὰ δὲ τοῦτο πάντας κλίνοντας τὴν κεφαλήν, ἐν ᾧ κάποιος ἀνέπεμπε προσευχὴν εἰς τὸν Θεόν, οὐχὶ τυπικάς τινας φράσεις, ἀλλ' ἔνθερμον δέησιν ἐνίοτε οὐχὶ καὶ πολὺ σύντομον· φαντάζεσθε δὲ τὴν ἔκπληξίν μου ὅτε μοὶ ἐδόθη ἄνευ ἴχνους ἐπιδείξεως ἡ πληροφορία ὅτι τοῦτο γίνεται τακτικῶς καθ' ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸ τοῦ φαγητοῦ κατὰ τὰ δύο γεύματα τῆς ἡμέρας!

Βραδύτερον ἐγενόμην μάρτυς ἑτέρας μᾶλλον ἀξιοσημειώτου σκηνῆς κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἑκάστης ἡμέρας. Τὴν δωδεκάτην ἀκούεται κανονιοβιλισμός. Μετὰ δέκα λεπτὰ οἱ ἄνδρες συνέρχονται κατὰ λόχους ἔξω τῶν διαφόρων στρατώνων πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν καὶ προσευχὴν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Ἐνίοτε τὴν συνάθροισιν διευθύνει ὁ λοχαγός· ἄλλοτε οἱ λόχοι διαιροῦνται εἰς μικροτέρας ὁμάδας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ὑπαξιωματικῶν. Πρῶτον ψάλλεται ὕμνος, ἔπειτα ἀναγινώσκεται ἓν κεφάλαιον ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἑκάστου στρατιώτου ἀναγινώσκοντος ἀνὰ ἓν ἐδάφιον, συχνάκις δὲ γίνονται καὶ σύντομοι ἐπεξηγήσεις· μετὰ δὲ τοῦτο ἀκολουθοῦσι προσευχαὶ ὑπὸ διαφόρων μεταξὺ τῶν βαθμούχων ὡς καὶ τῶν στρατιωτῶν. Εἶναι ὄντως ἡ οἰκογενειακὴ λατρεία τῆς ἡμέρας. Ὡς εἰς τὰς Χριστιανικὰς οἰκογενείας ὁ πατὴρ συνάγει τὴν οἰκογένειαν ἅπαξ τῆς ἡμέρας πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς Γραφῆς καὶ προσευχήν, οὕτως εἰς τὸ στράτευμα τοῦτο οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ ὁδηγοῦσι τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἄνδρας εἰς τὴν καθημερινὴν λατρείαν.

Εἶναι δὲ τὸ στράτευμα τοῦτο οὐ μόνον στράτευμα ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν τῆς προσευχῆς ἀλλὰ καὶ στρατὸς ψαλμῳδίας. Πόσον ἀγαπῶσιν οἱ ἄνδρες τοὺς ὕμνους τοὺς ὁποίους καὶ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν! Ψάλλουσιν ἐγειρόμενοι τὸ πρωΐ· ψάλλουσι τὴν μεσημβρίαν· ψάλλουσι πρὶν κατακλιθῶσι τὴν νύκτα· ψάλλουσιν εἰς τὰς συναθροίσεις των· ψάλλουσι πρὸ τοῦ γεύματος· ψάλλουσι κατὰ τὰς πορείας. Ὁ ἀγαπητὸς ὕμνος τοῦ στρατεύματος εἶναι «Τοῦ Χριστοῦ ὁπλῖται, βαίνετε ἐμπρός». Ἄλλοι τινὲς ἐπ' ἴσης ἀγαπητοὶ εἶναι «Πᾶσαν μου ἁμαρτίαν φέρω πρὸς τὸν Χριστόν», «Τῆς γῆς τὰ ἔθνη ὅλ' ὁμοῦ» καὶ «Ὢ εὐτυχὴς ἡμέρ' αὐτή».

Ἦτο χαρὰ δι' ἐμὲ καὶ τὸ ἐθεώρησα ὡς μέγα προνόμιον νὰ κληθῶ ὅπως ἐργασθῶ μεταξὺ τοιούτου μοναδικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος καὶ νὰ διανείμω εἰς αὐτοὺς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀνεχωρήσαμεν—ἡ μήτηρ μου ἤδη 88 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἡ συνοδὸς αὐτῆς κ. Βήβη καὶ ἐγὼ—ἐξ Ὠκλάνδης τῆς Νέας Ζηλανδίας, ἵνα

διατρέξωμεν σχεδὸν δέκα χιλιάδας μιλίων μέχρι Πεκίνου· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐστάλησαν ἄνω τῶν 20 000 ἐπιστολῶν πρὸς διαφόρους Χριστιανούς, δι' ὧν ἐζητοῦντο αἱ θερμαὶ προσευχαὶ αὐτῶν ὑπὲρ ἀφυπνίσεως τῆς Κίνας, ὑπὲρ τοῦ στρατηγοῦ Φὲγκ καὶ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν.

Ἡ ἀπόκρισις εἰς τὰς προσευχὰς ταύτας ὑπῆρξε λίαν ἐνθαρρυντική. Ἠσθανόμεθα ὅτι καθ' ὅλον τὸ μακρὸν ταξείδιον καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τὸ ὁποῖον διήλθομεν ἐργαζόμενοι ἐν Κίνᾳ μᾶς ὑπεστήριζε μέγα καὶ αὐξανόμενον κῦμα προσευχῆς. Οὐδόλως θαυμαστὸν ὅτι ὁ Κύριος ἐχορήγησε μεγάλην καὶ ἀξιοσημείωτον νίκην! Εἶναι ὁ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἀκούων προσευχήν. «Ἔστω, Θεέ, εὐλογημένον τὸ ἔνδοξόν Σου ὄνομα, τὸ ὑπέρτερον πάσης εὐλογίας καὶ αἰνέσεως». Διετρίψαμεν ἐν Πεκίνῳ ὀλίγῳ πλέον τῶν τεσσάρων μηνῶν· διενείμαμεν δὲ ὁλόκληρον ἔκδοσιν ἐκ 30,000 ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς τὴν Κινεζικὴν γλῶσσαν μὲ ὡραῖον ἐκ πανίου δέσιμον εἰς πάντας ἐκείνους, ὅσοι ὑπέσχοντο ὅτι θὰ ἀνεγίνωσκον τὸ βιβλίον καὶ θὰ τὸ ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν, καὶ εὑρέθημεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παραγγείλωμεν καὶ ἄλλο ποσὸν ἀντιτύπων ἐκ τοῦ ἐν Σαγκάῃ καταστήματος τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας.

Ὅτε ἤλθομεν εἰς Πεκῖνον, ἔλειπεν ὁ Δρ. Ἰωνάθαν Γκόφορθ, ὅστις μᾶς εἶχε προσκαλέσει εἰς Κίναν· μὲ συνέστησε δὲ εἰς τὸν στρατηγὸν Φὲγκ ὁ Δρ. Γεώργιος Λ. Δαῖβις ἱεραπόστολος ἐν Κίνᾳ. Αὐτὸς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἐν Πεκίνῳ Ἱεραπόστολοι καὶ οἱ ἐγχώριοι Χριστιανοὶ ἐβοήθησαν καὶ συνήργησαν εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν τῆς διανομῆς τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ στρατηγὸς Φέγκ, ὅστις σπουδάζει τὴν ἀγγλικήν, μὲ ἐχαιρέτισεν ἀγγλιστὶ λέγων, «Χαίρω πολὺ διὰ τὴν γνωριμίαν σας»· μετ' ὀλίγον δὲ ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του ἀντίτυπον τῆς Καινῆς Διαθήκης ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἴχομεν πρὸς διανομὴν μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν του. Ἐπηκολούθησε καὶ ἑτέρα συνέντευξις τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἔτι δὲ καὶ γεῦμα ἄλλην ἡμέραν εἰς τὸ ἀρχηγεῖόν του μίλιά τινα ἔξω τοῦ Πεκίνου.

Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔργου ἡμῶν μετὰ χαρᾶς εἴδομεν ὅτι ὁ πρῶτος ἱεροκῆρυξ τοῦ στρατοῦ κ. Χσοῦ ἦτο ἤδη πρὸ 14 ἐτῶν μέλος τοῦ Συνδέσμου τῶν φερόντων μεθ' ἑαυτῶν τὴν Καινὴν Διαθήκην· αὐτὸς δὲ συνήργησε μεγάλως πρὸ δωδεκαετίας εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ στρατηγοῦ Φὲγκ καὶ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ εἰς τὸν Χριστόν, ὑπῆρξε δὲ ἐξ ἀρχῆς πολύτιμος βοηθὸς ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον, οὐ μόνον προετοιμάζων τὰς συναθροίσεις τῶν στρατιωτῶν ἀλλὰ καὶ χρησιμεύων ὡς διερμηνεὺς κατὰ τὰς πρὸς τοὺς στρατιώτας ὁμιλίας μου.

Τὸ ἔργον ἤρχισε μὲ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ἐπεξετάθη κατόπιν εἰς τοὺς στρατιώτας. Εὗρον ὅτι ταγματάρχαι καὶ συνταγματάρχαι ἐδείχθησαν ἐξ ἴσου πρόθυμοι νὰ γείνωσι μέλη τοῦ Συνδέσμου τῶν φερόντων μεθ' ἑαυτῶν τὴν Καινὴν Διαθήκην ὅσον καὶ οἱ ἁπλοῖ στρατιῶται. Ἡ πρώτη μου μεγάλη συνάθροισις περιελάμ-

βανεν 800 ἄνδρας συντάγματός τινος τοῦ ἱππικοῦ. Τὴν συνάθροισιν διηύθυνεν ὁ συνταγματάρχης μὲ ζωηρὰν θερμότητα, ὡς εἰ ἦτό τις Μεθοδιστὴς ἱεροκῆρυξ ἢ ἀξιωματικὸς τοῦ Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας. Ὅτε ἐτελείωσεν ἡ προσευχή του, ἦχος ἠκούσθη ὁποῖον οὐδέποτε ἤκουσα ἐξ ὁμάδος στρατιωτῶν· ἦτο τὸ «Ἀμήν» ὅπερ ἤχησε καθ' ὅλον τὸ ἀκροατήριον μὲ φυσικώτατον τρόπον καὶ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἴχνους ἐπιδείξεως. Ὅτε δὲ ἐζήτησα ὅπως ὅλοι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γείνωσι μέλη τοῦ Συνδέσμου καὶ λάβωσιν ἓν ἀντίτυπον τῆς Καινῆς Διαθήκης ὑψώσωσι τὴν χεῖρά των, ὅλοι, καθ' ὅσον ἠδυνάμην νὰ ἐξακριβώσω, ὕψωσαν τὴν δεξιάν των, πολλοὶ δὲ πρώτην φορὰν τότε ὡμολόγησαν πίστιν εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὑποσχόμενοι συγχρόνως ὅτι θὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν καὶ θὰ ἀναγινώσκωσι τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Οὕτω διήλθομεν δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλοιν, προτρέποντες τοὺς ἄνδρας νὰ ἐμποτισθῶσιν αἱ ψυχαί των μὲ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν των εἰς τὰς ἑστίας των, καὶ βλέποντες πολλοὺς ὁμολογοῦντας ὅτι δέχονται τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Σωτῆρά των.

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω ἀξιομνημόνευτον συνάθροιοιν, καθ' ἣν ὡμίλησα πρὸς 4.000 ἄνδρας περίπου ἐν ὑπαίθρῳ. Ἡ ἡμέρα ἦτο ὡραία. Ἐστάθην ἐπὶ ὑψώματος ἐκ χώματος σχεδὸν δύο μέτρων τὸ ὕψος, ἐν ᾧ οἱ ἄνδρες ἵσταντο ἐνώπιον ἡμῶν καὶ γύρωθεν. Διερμηνεὺς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο ὁ αἰδ. Μαρτῖνος Ἔκβαλλ, ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἔλθῃ εἰς Πεκῖνον ἵνα βοηθήσῃ εἰς τὸ ἔργον· ἦτο δὲ αὐτὸς ὁ πρῶτος ὅστις μοὶ ὡμίλησε περὶ τοῦστρατοῦ τούτου πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐν Ν. Ὑόρκῃ. Ἡ ὅλη συνάθροισις διεξήχθη ἐναρμονίως ἀπὸ τοῦ πρώτου ὕμνου, τὸν ὁποῖον ἔψαλε χορὸς ἐκ στρατιωτῶν, μέχρι τοῦ τελευταίου ἀντιτύπου τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ δοθέντος κατὰ τὴν διανομήν. Μετὰ πόσης προσοχῆς οἱ ἄνδρες ἤκουον μετὰ πόσης ὑπομονῆς ἵσταντο ὄρθιοι· καὶ πόσον εὔκολον ἦτο νὰ ὁμιλῇ τις πρὸς αὐτούς! Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐνήργει ἐπὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν προφανῶς εἰς ἀπάντησιν τῶν προσευχῶν πολλῶν προσευχομένων ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου.

Ὅτε ἐκάλεσα τοὺς ἀποφασίζοντας νὰ δεχθῶσι τὸν Χριστὸν ὡς Σωτῆρά των νὰ ὑψώσουν τὴν χεῖρα, τόσον πολλαὶ χεῖρες ὑψώθησαν, ὥστε ἐνόμισα ὅτι δὲν κατενοήθη ἡ πρόσκλησίς μου· ὅθεν παρεκάλεσα νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ πρόσκλησις καὶ ἐξηγηθῇ σαφῶς. Τούτου γενομένου, πάλιν πρὸς μεγάλην μου χαρὰν ἑκατοντάδες χειρῶν ὑψώθησαν ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ ἀχανοῦς ἀκροατηρίου. Ἦτο θαυμαστὴ σκηνή, τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησε συγκινητικὴ βοὴ τῶν στρατιωτῶν, ἐπαναλαμβανόντων λέξιν πρὸς λέξιν τὴν διακήρυξιν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ἀνεγίνωσκεν ὁ ἱεροκῆρυξ τοῦ στρατοῦ Τσάγκ. Βραδύτερον ὁ στρατηγὸς Τσάγκ διοικητὴς τῆς μιραρχίας, φλογερὸς εὐαγγελιστὴς ὅσον καὶ γενναῖος στρατιώτης, ἀπέτεινεν ἔνθερμον προτροπὴν καὶ προσηυχήθη ὑπὲρ τῶν νεωστὶ ἀποφασισάντων.

Ἐν τέλει ἔγεινεν ἡ διανομὴ τῶν ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης, διεξήχθη

δὲ κατὰ τρόπον πολὺ ὡραῖον καὶ σοβαρόν. Τὰ τρία συντάγματα, εἰς ἃ ἀνῆκον οἱ ἄνδρες οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν συνάθροισιν, ὡδηγήθησαν εἰς μικράν τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ βήματος. Τὰ ἀντίτυπα τῆς Κ. Διαθήκης ἐστήθησαν εἰς σωροὺς ἐπὶ τραπεζῶν πλησίον τοῦ βήματος, πρὸ δὲ ἑκάστης τραπέζης ἵστατο εἷς ταγματάρχης ὅπως ἐγχειρίσῃ εἰς ἕκαστον στρατιώτην τὸ ἀντίτυπόν του. Κατὰ λόχους οἱ ἄνδρες προσήρχοντο, ψάλλοντες ὕμνους, ἐν ᾧ ἐβάδιζον· προσήρχοντο δὲ κατὰ τετράδας καὶ οἱ τέσσαρες ταγματάρχαι ἔδιδον εἰς αὐτοὺς βιβλία.

Ἡ σκηνὴ ἦτο ὄντως ἀξιομνημόνευτος· ἀλλ' ἠκολούθησεν ἑτέρα ἔτι συγκινητικωτέρα. Ἀφ' οὗ ὅλοι ἔλαβον ἕκαστος τὸ ἀντίτυπόν του, συνηθροίσθησαν ἐκ νέου πέριξ τοῦ βήματος, ὅπου ὁ μέραρχος Τσὰγκ ὡμίλησε μετὰ θερμότητος βεβαιῶν πάντα τὰ λεχθέντα καὶ γενόμενα, προσηυχήθη δὲ ἐνθέρμως ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες μόλις ἤρχισαν τὴν Χριστιανικὴν ζωήν. Ἐν τέλει δὲ παρηγγέλθησαν νὰ ὑψώσωσι πάντες ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν των τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἣν πρὸ μικροῦ ἔλαβον, ἀνοικτὴν εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον δευτέραν Ἐπιστολὴν κεφ. β' ἐδάφιον 15, ὅπερ ἁρμόζει εἰς πάντα ἀγαπῶντα καὶ μελετῶντα τὰς Γραφάς: «Σπούδασον νὰ παραστήσῃ σεαυτὸν δόκιμον εἰς τὸν Θεόν, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας».

Τὴν σκηνήν, ἥτις ἐπηκολούθησεν, ἦτο ἄξιον νὰ ταξειδεύσῃ τις μακρὰν ἵνα ἴδῃ: ἐκείνη ἡ θάλασσα τῶν ἀνεῳγμένων βιβλίων· παντὸς στρατιώτου ἡ δεξιὰ ὑψωμένη ἐκ τοιούτου μεγάλου ἀκροατηρίου περιλαμβάνοντος σχεδὸν 4000 νέους Κινέζους «κρατοῦντας τὸν πιστὸν λόγον»· ἦτο ἡ ὅλη σκηνὴ προάγγελος τῆς χαρμοσύνου ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ θὰ εὑρίσκηται εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὰς καρδίας τῶν ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, νέων καὶ νεανίδων τῆς Κίνας, καὶ τῆς ἐνδόξου ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν «ἡ γῆ θὰ εἶναι πλήρης τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Κυρίου καθὼς τὰ ὕδατα σκεπάζουσι τὴν θάλασσαν».

Μετὰ τὴν ἀξιομνημόνευτων ταύτην συνάθροισιν ἐπορεύθημεν εἰς τὸ στρατηγεῖον τοῦ μεράρχου Τσὰγκ, ὅστις διηγήθη εἰς ἡμᾶς πῶς ἐπεστράφη εἰς τὸν Χριστόν, καὶ πῶς κατὰ τρόπον θαυμαστὸν καὶ ὅμοιον πρὸς τὰ θαύματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὁ Κύριος ἔδωκεν ἔνδοξον νίκην εἰς τὸ στράτευμά των κατὰ τὸν τελευταῖον ἐμφύλιον πόλεμον ἐν Κίνᾳ—ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἔξω τοῦ προκειμένου.

Παρακαλοῦνται πάντες οἱ ἀναγινώσκοντες τὰς γραμμὰς ταύτας νὰ προσεύχωνται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὑπὲρ τοῦ στρατηγοῦ Φὲγκ καὶ τοῦ στρατεύματός του· ὑπὲρ ἀφυπνίσεως τῆς Κίνας· καὶ ὑπὲρ ἡμῶν οἵτινες ἐξακολουθοῦμεν κηρύττοντες τὸν Χριστὸν καὶ διανέμοντες τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν Πεκίνῳ καὶ ὁπουδήποτε ἀλλαχοῦ ἤθελεν ὁδηγήσει ὁ Κύριος. Διὰ τῶν προσευχῶν σας θὰ ἔχητε οὐσιῶδες μέρος εἰς τὰς ἐπιτυγχανομένας νίκας. Ὁ Δαβὶδ δὲν ὥρισεν ὡς νόμον οἱ μένοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τῶν λαφύρων *ἴσον* μερίδιον πρὸς τὸ τῶν μαχομένων;

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ) **Σ. Π. Μ.**

ΤΡΟΜΕΡΑ ΕΥΘΥΝΗ

Γερμανὸς ἱεραπόστολος, ὁ Ἕρμαν Ντάννερτ, διηγεῖται εἰς Γερμανικὸν περιοδικὸν τὸ ἀκόλουθον γεγονός, ὅπερ παραθέτομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ :

Τὴν ἑσπέραν μιᾶς Κυριακῆς, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱεραποστολῆς του ἔν τινι Γερμανικῇ πόλει, ἦτο συνηθροισμένον ἐπαρκὲς ἀκροατήριον. Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας, κηρυττόμενον ἐν τῇ καθαρότητί του, ἀσκεῖ πάντοτε τὴν ἑλκυστικὴν δύναμίν του, ἀκόμη καὶ κατὰ τὸν 20ον αἰῶνα. Αἱ ψυχαὶ αἵτινες ἔλαβον τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς εἶχον συναχθῇ διὰ νὰ τραφῶσιν ἐκ νέου, καὶ διηγούμεναι πέριξ αὐτῶν ὅ,τι ὁ Θεὸς ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῶν, ὡδήγουν καὶ ἄλλας ψυχὰς εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς αὐτῆς χάριτος.

Μεταξὺ τῶν νέων ἀκροατῶν, εὑρίσκετο κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ μία νεαρὰ κόρη, ἡ ὁποία εἱλκύσθη ἐν δυνάμει ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἀντελήφθη ὅτι εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς πλατείας ὁδοῦ, καὶ ὅτι ἐὰν δὲν ἤλλασσε ζωήν, θὰ κατέληγεν εἰς τὴν ἀπώλειαν. Μετ' αὐτῆς εὑρίσκοντο εἷς θεῖός της μετὰ τῆς συζύγου του, εὐσεβεῖς ἀμφότεροι, οἵτινες τὴν ὑπεστήριζον διὰ τῶν προσευχῶν των.

Ἡ κόρη αὕτη ἐξηκολούθησε νὰ συχνάζῃ εἰς τὰς συναθροίσεις, καὶ ἐπειδὴ ἦτο εἰλικρινής, ζητοῦσα τὸν Κύριον ἐξ ὅλης καρδίας, ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ εἰς ἐκείνους οἵτινες προσηύχοντο πιστῶς ὑπὲρ αὐτῆς : «Ἔγεινα μέτοχος τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ! Ὁ Θεὸς μαρτυρεῖ ἐν ἐμοὶ ὅτι εἶμαι τέκνον Του !» Δύναταί τις νὰ φαντασθῇ πόσον ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς ἐκ τῆς εὐχαρίστου ταύτης ἀγγελίας.

Ἀλλ' οἱ γονεῖς τῆς νεαρᾶς κόρης, δὲν ὑπῆρξαν ὁμοίως εὐτυχεῖς.

Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τὴν θυγατέρα των νὰ ἀκολουθῇ τὰς συναθροίσεις αἵτινες τὴν ἐνδιέφερον, καθ' ὅσον καὶ αὐτοὶ διισχυρίζοντο ὅτι ἦσαν εὐσεβεῖς. Ἀλλ' ὅταν ἀντελήφθησαν τὴν μεταλλαγήν, τὴν ὁποίαν ἐπέφερεν εἰς αὐτὴν ἡ σοβαρά της μετάνοια καὶ ἐπιστροφὴ εἰς τὸν Θεόν, ἔπαυσαν πλέον νὰ συμπεριφέρωνται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον πρὸς αὐτὴν ὡς πρότερον. Οὐχὶ μόνον τῇ ἀπηγόρευσαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἐχρησιμοποίησαν πᾶν μέσον ἵνα ἐξουδετερώσωσι ὅ,τι αὕτη εἶχεν ἐν τῇ ψυχῇ της ἀγαθόν.

Τὴν ὡδήγησαν ἐν μέσῳ κοσμικοῦ περιβάλλοντος καὶ τὴν ἐξεβίασαν ὥστε νὰ παραδοθῇ εἰς ζωὴν ἥτις οὐδόλως συμβιβάζεται πρὸς ἀληθῆ Χριστιανικὸν χαρακτῆρα.

Κατ' ἀρχὰς ἡ θυγάτηρ των ἀντέστη, πρᾶγμα ὅπερ ἐδημιούργησεν ἐπανειλημμένως ζωηρὰς σκηνὰς μεταξύ των. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐτέθη τέρμα διὰ τῆς ὑποχωρήσεώς της καὶ τῆς ὑποκύψεως εἰς τὴν θέλησιν τῶν γονέων της, οἵτινες μετῆλθον πᾶν τὸ δυνατὸν διὰ νὰ πολλαπλασιάσωσι τὰς διασκεδάσεις της, ὁδηγοῦντες αὐτὴν εἰς χοροὺς καὶ ἄλλα παρόμοια.

Τοιουτοτρόπως ἡ νέα ζωὴ ἐσβέσθη ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ της ἀπέκτησαν καὶ πάλιν τὴν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἐπεθύμουν. Τῆς παρεχώρησαν πᾶσαν δυνατὴν ἐλευθερίαν διὰ νὰ συναναστρέφηται τοὺς νέους φίλους της οἵτινες δὲν ἐσκέπτοντο ἄλλο τι εἰμὴ νὰ διασκεδάσωσι.

Ὁ θεῖος καὶ ἡ θεία τῆς δυστυχοῦς αὐτῆς κόρης καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο παρίσταντο μακρόθεν θεαταὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίας μετὰ βαθείας θλίψεως. Ἀλλὰ δὲν ἔπαυσαν προσευχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἀνεψιᾶς των. Ἀκούραστοι ἀνέθηκαν τὸ πτωχὸν πλανηθὲν πρόβατον εἰς τὸν καλὸν Ποιμένα, ἱκετεύσαντες Αὐτὸν νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰς ἀκάνθας μιᾶς ζωῆς ἄνευ Θεοῦ καὶ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ποίμνην Του. Ὁ Κύριος δὲν ἔμεινεν ἀπαθὴς εἰς τὰς ἱκεσίας των.

Μίαν πρωΐαν ὁ θεῖος εἶπε πρὸς τὴν σύζυγόν του: «Καθ' ὅλην τὴν νύκτα, κάποιος ποντικὸς δὲν μὲ ἀφῆκε νὰ κοιμηθῶ. Πρέπει νὰ φροντίσωμεν νὰ τὸν ἀπαλλαχθῶμεν ἄνευ ἀναβολῆς. Ὅταν ὑπάγῃς εἰς τὴν ἀγοράν, ἐνθυμήθη τινὰ προμηθευθῇς ἔκ τινος φαρμακείου δηλητήριον κατὰ τῶν ποντικῶν. Αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος νὰ ἀπαλλαχθῶμεν ἀπ' αὐτούς».

Ἡ σύζυγός του ὄντως μετέβη ἵνα ἐκτελέσῃ τὰς προμηθείας της. Ἀλλὰ συνήντησε γνωρίμους τινάς, μὲ τὰς ὁποίας ἤρχισε νὰ συνομιλῇ εἰς τρόπον ὥστε ἐλησμόνησε τὴν παραγγελίαν τοῦ συζύγου της. Μόνον καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχετο τῆς πόλεως, ἐνεθυμήθη αἰφνιδίως τὸ δηλητήριον ὅπερ ὤφειλε νὰ ἀγοράσῃ. Ἐσταμάτησε τότο καὶ διηρωτᾶτο ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ἰδού, ὅταν ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμούς της, διέκρινεν ἐνώπιόν της τὴν ἐπιγραφὴν ἑνὸς φαρμακείου.

Πλήρης χαρᾶς διότι ἠδύνατο νὰ ἐπανορθώσῃ ὅ,τι ἐλησμόνησε νὰ κάμῃ, χωρὶς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ φαρμακεῖον. Ὁ φαρμακοποιὸς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν περιετύλισσε προσεκτικῶς ἓν φιαλίδιον, ὅπερ προσέφερε εἰς μίαν δεσποινίδα, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ὁποίας, πρὸς μεγάλην της ἔκπληξιν, ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεψιάν της.

Τί ἐζήτει εἰς αὐτὸ τὸ κατάστημα ἑνὸς ἀποκέντρου προαστείου, αὐτὴ ἥτις κατῴκει εἰς τὸ κέντρον τὰς πόλεως;

Εἰς τὴν θέαν τῆς θείας της, ἥτις τὴν διηρώτα, ἡ νεαρὰ κόρη ὠχρίασε καὶ παρ' ὀλίγον νὰ λιποθυμήσῃ. Ἡ θεία της τὴν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ὡδήγησεν ἔξω. Ἡ ἀνεψιά της τότε ἀνελύθη εἰς λυγμοὺς καὶ παρῆλθε ἀρκετὸς χρόνος ἕως οὗ ἀναλάβῃ. Μὴ δυναμένη νὰ ἀπαντήσῃ, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακείου της μίαν

ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην πρὸς τὴν θείαν της, καὶ τὴν ἐνεχείρισεν εἰς αὐτήν, ἡ ὁποία ἀνέγνωσε τὰ ἀκόλουθα :

«Ἀγαπητέ μου θεῖε καὶ ἀγαπητή μοι θεία,

Ὅταν θὰ ἀναγνώσητε αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, δὲν θὰ εἶμαι πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων. Μετ᾽ ὀλίγον θὰ πίω ἓν φιαλίδιον ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, καὶ κατόπιν θὰ ὑπάγω νὰ πνιγῶ εἰς τὸν λιμένα. Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζῶ· μὲ ἐξεβίασαν νὰ προβῶ εἰς τὸ διάβημά μου. Ὢ ! ἐὰν ἔμενον μαζύ σας ὅταν ἠκολουθοῦμεν τὰς συναθροίσεις τῆς Ἱεραποστολῆς ! Πόσον ἤμην εὐτυχὴς τότε ! Ἐὰν οἱ γονεῖς μου, ἀντὶ νὰ μὲ ὠθήσουν πρὸς τοὺς χορούς, μὲ ἄφηναν νὰ μένω μεθ᾽ ὑμῶν, δὲν θὰ τοῖς ἐπροξένουν τὴν θλῖψιν τὴν ὁποίαν μετ᾽ ὀλίγον θὰ τοῖς προξενήσω. Ἀλλ᾽ ἔχασα τὴν τιμήν μου καὶ δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὑποφέρω τὴν ζωήν. Ὁ Θεὸς θὰ μὲ καταδικάση, διότι μοῦ ἐγνώρισε τὸν λόγον Του· ἡ συνείδησίς μου μὲ ἐλέγχει διαρκῶς, αἰσθάνομαι ἐν ἐμοὶ ζέουσαν κόλασιν. Οἱ ἔντιμοι γονεῖς μου δὲν δύνανται ἐξ ἄλλου εἰμὴ νὰ ἀποβάλωσι τὸ τέκνον των, ἐφ᾽ ὅσον ἐβυθίσθη εἰς τὸ αἶσχος. Οὐδεμίαν ἄλλην διέξοδον βλέπω. Σᾶς εὐχαριστῶ δι᾽ ὅλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐδείξατε. Ὑπήρξατε οἱ μόνοι οἵτινες ἠθελήσατε τὴν εὐτυχίαν μου. Ὁ Θεὸς θὰ σᾶς ἀνταμείψῃ διὰ τοῦτο. Μὲ τοὺς τελευταίους χαιρετισμούς μου πρὸς ὑμᾶς, ἀγαπητέ μου, θεῖε καὶ θεία».

Ἡ δυστυχής σας
Φρέδα.

Κατάπληκτος ἡ θεία της ἀπὸ τὴν φρικτὴν ἀποκάλυψιν ἔσπευσε νὰ ὁδηγήσῃ τὴν ἀνεψιάν της εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς γονεῖς της περὶ τῶν συμβάντων.

Ἡ ἀποκάλυψις ὑπῆρξε τρομερὰ καὶ συγκινητική. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τῆς νεαρᾶς κόρης συνετρίβησαν καὶ ἐταπεινώθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ θυγάτηρ των μετ᾽ αὐτῶν. Ἀνεγνώρισαν εὐκρινῶς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἀπήγγειλε τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ δράματος. Ὅλοι ἐδοκίμασαν τὴν ἀλήθειαν τῆς διακηρύξεως τοῦ ἀποστόλου Παύλου : «Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλούς».

Τοιουτοτρόπως ὁ Θεὸς χρησιμοποιεῖ τὰ ἐλάχιστα μέσα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς θαυμαστὰ ἀποτελέσματα καὶ νὰ σώσῃ ψυχὰς ἀθανάτους. Ἐὰν ὁ ποντικὸς δὲν παρουσιάζετο ἀκριβῶς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῷ δωματίῳ. ἐὰν ἡ θεία τῆς κόρης δὲν ἐλησμόνει τὴν παραγγελίαν τοῦ συζύγου της, δὲν θὰ ἔφθανεν εἰς τὸ ἀπομεμακρυσμένον ἐκεῖνο φαρμακεῖον, καὶ ἡ δυστυχὴς κόρη θὰ ἐξετέλει τὴν τρομεράν της ἀπόφασιν.

Ἐὰν δὲ πάλιν οἱ γονεῖς τῆς νεαρᾶς κόρης δὲν ἐζήτουν τὴν κοσμικότητα, τὰς τιμὰς καὶ τὴν φιλίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ ἀνέτρεφον καὶ ὡδήγουν τὴν θυγατέρα

των διὰ νὰ εἶναι εὐάρεστος εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀληθῶς τέκνον Του, δὲν θὰ ἠναγκάζοντο νὰ ταπεινωθῶσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, βεβαρυμένοι ὑπὸ τὸ αἶσχος τῆς συμφορᾶς των! Πόσον οἱ σκοποὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνεξερεύνητοι καὶ αἱ σκέψεις Αὐτοῦ ἀνεκδιήγητοι! Ὁ Θεὸς ἔχει ὁδοὺς σωτηρίας καὶ σώζει εἰς τὸ παντελές.

Χανία **Γ. Ε. Π.**

ΘΕΛΕΤΕ ΕΙΣΘΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΟΥ

Πολὺς γίνεται λόγος περὶ εὐαγγελιστικῆς δράσεως. Ἀλλ' ἡ ἐπικρατοῦσα περὶ ταύτης ἰδέα εἶναι ὅτι εἶναι ἀποκλειστικὸν καθῆκον τῶν ἱεροκηρύκων καὶ τῶν εὐγλωττοτέρων μεταξὺ τῶν λαϊκῶν. Δὲν ὑπάρχει ὅμως μεγαλήτερον λάθος.

Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι μία *ζωή*, ἢ κάλλιον ἓν ***πρόσωπον***· εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός.

Τὸ ***εὐαγγελίζεσθαι***, ἐπομένως, σημαίνει ***ὁδηγεῖν πρὸς τὸν Χριστόν.*** Τὸ κήρυγμα, ὁ λόγος,—τὸν ὁποῖον πράγματι συμφέρει κάλλιον ν' ἀφίνῃ τις εἰς ἐκείνους, οἵτινες προεπονήθησαν καταλλήλως εἰς τοῦτο,—δὲν εἶναι ἢ ἓν τῶν ***μέσων.*** Καὶ τὸ μέσον τοῦτο δὲν ἐπαρκεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἐὰν δὲν στηρίζεται ὁ λόγος ἐπὶ τοῦ ***παραδείγματος***, δὲν εἶναι ἄλλο ἢ περιττολογία, τὴν ὁποίαν κακῶς ὠνόμασαν εὐσεβῆ· μᾶλλον ἔπρεπε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀσεβής, ἐνῷ ἀντιθέτως, τὸ παράδειγμα εἶναι ἓν τέλειον μέσον εὐαγγελιστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν ὅλων.

Τύπος δοκίμου εὐαγγελιστοῦ εἶναι ὁ Φίλιππος, ὅστις συναντήσας τὸν Ναθαναὴλ εἶπεν εἰς αὐτόν: «Ἐλθὲ καὶ ἰδέ» καὶ τὸν ὡδήγησεν εὐθὺς πρὸς τὸν Χριστόν.

Σήμερον δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ὁδηγήσωμεν τοὺς ἀνθρώπως πρὸς τὸν Χριστὸν ζῶντα σωματικῶς ἐν μέσῳ ἡμῶν· πρέπει νὰ τοὺς φέρωμεν εἰς τὸν Χριστὸν ***ζῶντα ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν***, πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει, συμφώνως πρὸς τὸ παράγγελμά του, νὰ ἤμεθα ***μάρτυρες Αὐτοῦ.***

Τὶ εἶναι μάρτυς;

Τὸ πρόχειρον λεξικὸν μᾶς δίδει τὸν ὁρισμὸν τῆς λέξεως αὐτῆς: ***Μάρτυς εἶναι ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπόδειξις ἢ βεβαίωσις ἑνὸς γεγονότος.***

Ὁ μάρτυς λοιπὸν τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ἦναι ἀφ' ἑαυτοῦ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πράγματι ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ἡ ὁδὸς πρὸς τὸν Πατέρα, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς μεταβάλλει τὸν ἄνθρωπον.

Μὲ ἄλλας λέξεις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ **ῥιζικὴ μεταβολὴ** ἐν ἡμῖν διὰ νὰ ἤμεθα μάρτυρες ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὰς ἐξοχὰς ὀνομάζουν «μάρτυρας» λίθους τινάς, οἱ ὁποῖοι χρησιμεύουν ὡς ὁρόσημα. Οὗτοι διακρίνονται εὐκόλως ἀπὸ τοὺς ἄλλους λίθους, ἐκ τῆς συστάσεως, τοῦ χρώματος καὶ τοῦ σχήματος αὐτῶν· ἐὰν ἦσαν ὅμοιοι πρὸς τοὺς λοιποὺς λίθους, δὲν θὰ ἦσαν «μάρτυρες».

Τὸ πρᾶγμα δὲν διαφέρει δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς. Ἐὰν δὲν μᾶς διακρίνῃ τίποτε ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, δὲν εἴμεθα «μάρτυρες» τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως, ὅταν βλέπῃ τις τοὺς «μάρτυρας» λίθους, λέγει: «ἐδῶ ἀρχίζει ἄλλος ἀγρός», ὁμοίως πρέπει ὁ κόσμος, ὅστις μᾶς βλέπει, νὰ λέγῃ: «Ἐδῶ ἀρχίζει ἄλλη ζωή!» Ἀπαράμιλλος εὐαγγελισμός!

Εἷς ἄρρωστος θεραπευθείς εἶναι διὰ τὸν ἰατρὸν καλλιτέρα διαφήμισις ἀπὸ ὅλας τὰς ἀποδείξεις ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς θεραπευτικῆς του μεθόδου·

Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Χριστός. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον μετὰ λύπης εἶπεν: «Οἱ ἐργάται εἶναι ὀλίγοι».

«Ἐλθὲ καὶ ἰδέ!» Μόνον τοῦτο. Δὲν ὑπάρχει ἐπιχείρημα ἁπλούστερον καὶ μᾶλλον πειστικόν. Ἡ μέθοδος τοῦ Φιλίππου μένει πάντοτε ἡ καλλιτέρα.

Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀκριβῶς, ὁ ἔξω κόσμος μὲ αὐτὸν τὸν γνώμωνα μετρᾷ τὴν γνησιότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ μας: «Ἂς ἴδωμεν» λέγουν, «τί ὁ Θεός των καὶ ὁ Χριστός των τοὺς ἔκαμαν, αὐτοὺς τοὺς ἰδίους».

Καὶ ἔρχονται καὶ βλέπουν, ἐὰν δὲ μετὰ τοῦτο δὲν προστρέχουν εἰς τοὺς ναούς μας, τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἐσχημάτισαν τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ λαμβάνῃ τις τὸν κόπον τοῦτον τὴν Κυριακὴν τὸ πρωΐ, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν τὴν Δευτέραν ὅ,τι εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἐπαγγελλόμενοι τὸν Χριστιανισμόν. Ἂς ὑπολογίσωμεν τὴν εὐθύνην μας!

Ἂς ἐξερευνήσωμεν τοὺς λόγους μας καὶ τὰς πράξεις μας. Εὑρίσκομεν τὴν ἀγάπην εἰς τοὺς λόγους μας, τὴν ἐλπίδα εἰς τὰς λύπας, τὴν μετάνοιαν κατόπιν τῶν σφαλμάτων μας, τὴν θυσίαν εἰς τὴν ζωήν μας;

Ἂς ὑπολογίσωμεν τὴν εὐθύνην μας, διότι ἡ ἀπαίτησις Του εἶναι ταυτοχρόνως ***μία δήλωσις καὶ μία προειδοποίησις***: ὅτι, ὡς μάρτυρες, θὰ ἤμεθα ***ἢ ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ κατ' αὐτοῦ.***

Ὢ! Χριστέ, συγχώρησόν μας διότι τόσον συχνὰ εἴμεθα μάρτυρες ψευδεῖς μάρτυρες ἐναντίον Σου. Συγχώρησόν μας διότι φέρομεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύσουν ὅτι ἐὰν βλέπουν τὴν ζωήν μας νὰ μὴ διαφέρῃ ποσῶς ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου, τοῦτο εἶναι διότι Σὺ δὲν εἶσαι πράγματι, ἡ Ὁδός μας, ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Ἐνῷ εἶναι ἁπλῶς ***διότι ἡμεῖς δὲν Σὲ ἀκολουθοῦμεν.***

ELIE LAURIOL.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Εὐαγγελικοῦ Περιοδικοῦ
«*Εὐαγγέλιον καὶ Ἀλήθεια*».

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Τελευταίως ἀπέθανεν εἰς ἓν νοσοκομεῖον τῶν Παρισίων ὁ Γάλλος ραδιολόγος Βενιαμὶν Φλαγκρέν. Ὁ θάνατός του ὠφείλετο εἰς πολλαπλᾶ ἐγκαύματα, προξενηθέντα ἐκ τῆς μακροχρονίου χρήσεως τοῦ ραδίου. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις τοῦ ἀπένειμε τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς διὰ τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν ἀνθωπότητα.

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ θανάτου τοῦ Φλαγκρὲν — ὁ ὁποῖος σημειωτέον δὲν εἶναι τὸ μοναδικὸν θῦμα τῶν περιφήμων ἀκτίνων Χ, καθόσον πλεῖστοι ἄλλοι ραδιολόγοι ἔχουν χάσει μέλη τοῦ σώματός των ἐξ αὐτῶν ἢ ἔχουν ἀποθάνει — ἐξ ἀφορμῆς, ἐπαναλαμβάνομεν, τοῦ θανάτου τούτου ἓν Γαλλικὸν περιοδικὸν δημοσιεύει ἐνδιαφέρον ἄρθρον περὶ τῶν μαρτύρων τῆς ἐπιστήμης, τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἐθυσίασαν τὴν ζωήν των χάριν τοῦ γενικωτέρου καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Τοιοῦτοι μάρτυρες ὑπῆρξαν πάμπολλοι. Δύναται μάλιστα νὰ εἴπῃ τις ὅτι οὐδεμία μεγάλη πρόοδος, οὐδεμία μεγάλη κατάκτησις ἔγινεν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος, χωρὶς νὰ ὑπάρξουν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τόσον ζωηρὸν τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοθυσίας ὥστε νὰ θυσιάσουν καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν των χάριν αὐτῆς.

Τὸ Γαλλικὸν περιοδικὸν ἀναφέρει οὕτω μεταξὺ ἄλλων τὴν περίπτωσιν τῆς λέπρας. Ἡ λέπρα ἄλλοτε, πρὸ τῶν ἀνακαλύψεων ἰδίως τοῦ σὲρ Λέοναρ Ρότζερς, ἦτο μία τρομερὰ νόσος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος ἕνας ἄλλος Ἄγγλος ἰατρὸς ὁ δόκτωρ Τζὼρτζ Τὼρνερ εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν διὰ νὰ μελετήσῃ μίαν περίεργον ἀσθένειαν, ἥτις εἶχεν ἐκδηλωθῆ μεταξὺ τῶν προβάτων καὶ ἡ ὁποία ἐπέφερε μεγάλας καταστροφάς. Πράγματι ὁ Ἄγγλος ἰατρὸς κατώρθωσε ν᾿ ἀνακαλύψῃ τὸ μικρόβιον τῆς ἀσθενείας ταύτης καὶ νὰ εὕρῃ καὶ τὸ ἀντίδοτόν του. Μετὰ τὴν λύσιν ὅμως τοῦ προβλήματος τούτου ἀπησχολήθη ἐπὶ τῆς θεραπείας τῆς λέπρας, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπέφερον ἐπίσης μεγάλως οἱ κάτοικοι τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Ἀφοῦ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπί τινα ἔτη θεραπεύων λεπρούς, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ νὰ συνεχίσῃ ἐκεῖ τὰς ἐρεύνας του ἐπὶ τῆς λέπρας.

Ὀλίγον ἐν τούτοις καιρὸν μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀγλλίαν ἐπάνοδον του, παρετήρησε μίαν ἡμέραν ἕνα περίεργον σημεῖον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ του ποδός. Ἀμέσως ἀντελήφθη, ὅτι εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ λέπρας. Χωρὶς ὅμως νὰ ταραχθῆ, ἀπεμόνωσε ἑαυτόν, διὰ νὰ μὴ μεταδώσῃ τὸ νόσημα καὶ εἰς ἄλλους, καὶ ἐξηκολούθησε μόνος του τὰς ἐρεύνας του ἐπὶ τῆς λέπρας!

Μετά τινα καιρὸν ἀπώλεσε τὴν χρῆσιν τοῦ ἑνὸς τῶν ποδῶν του. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας πληροφορηθεὶς τὴν αὐτοθυσίαν του, τὸν ἔκαμε εὐγενῆ διὰ τῆς ἀπονομῆς ἑνὸς τίτλου. Ἔπειτα ὅμως ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ὁ Τώρνερ ἀπέθανε — εἰς

καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν πολλῶν μαρτύρων ποὺ ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν των διὰ νὰ ἐλαφρύνουν τὰ δεινὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Τὸ Γαλλικὸν περιοδικὸν προσθέτει ὅτι ἀρκετοὶ ἐπίσης ἰατροὶ ἔπεσαν θύματα τῆς ἐπιστήμης, ἀφοσιωθέντες εἰς τοξικολογικὰς μελέτας. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναφέρει τὴν περίπτωσιν ἑνὸς Ἀμερικανοῦ ἰατροῦ, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε δοκιμάσας ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ἕνα ὕποπτον εἶδος τροφίμων.

Ἡ μελέτη τῶν δηγμάτων τῶν ὄφεων ἐστοίχισεν ὡσαύτως τὴν ζωὴν εἰς πλείστους ἐπιστήμονας. Λόγῳ τῶν τρομερῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας προκαλοῦν οἱ δηλητηριώδεις ὄφεις εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, εἰς τὴν μελέτην τοῦ δηλητηρίου τούτων ἀφοσιώθησαν πολλοὶ ἰατροί. Μεταξὺ αὐτῶν ἠριθμήθησαν ἀρκετὰ θύματα. Τὸ Γαλλικὸν περιοδικὸν ἀναφέρει τὴν περίπτωσιν τοῦ Αὐστραλιανοῦ τοξικολόγου δόκτορος Φόξ. Οὗτος ἀνακαλύψας ἓν ἀντίδοτον κατὰ τοῦ δήγματος ὡρισμένων δηλητηριωδῶν ὄφεων μετέβη εἰς τὸ ζωολογικὸν κῆπον τοῦ Σύδνεϋ καί, θέλων νὰ πειραματισθῇ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐξετέθη εἰς τὰ δήγματα τῶν ὄφεων τούτων, τῶν ὁποίων, σημειωτέον, τὸ δηλητήριον ἦτο ἐξαιρετικῶς κεραυνοβόλον. Πράγματι οἱ ὄφεις ὥρμησαν ἐναντίον του καὶ ὁ ἰατρὸς ἀπεχώρησε μὲ πολλαπλᾶ δήγματα. Ἐφήρμοσε κατόπιν τὴν θεραπείαν του ἐπὶ ἓξ δηγμάτων καὶ κατόπιν μετέβη εἰς τὸ σπίτι του διὰ νὰ «κοιμηθῇ ἥσυχος. Δυστυχῶς ὅμως ἓν δῆγμα εἶχε διαφύγει τὴν προσοχήν του καὶ ἐπειδὴ τὸ φάρμακόν του δὲν ἐπέφερεν ἀποτέλεσμα παρὰ μόνον ὅταν ἐγίνετο χρῆσις ἄμεσος αὐτοῦ ἀμέσως. μετὰ πέντε ὥρας ἀπέθνησκε ἐν μέσῳ φρικτῶν πόνων.

Αἱ ἔρευναι ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ προσέθεσαν εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων τῆς ἐπιστήμης πλεῖστα ἀκόμη θύματα. Τὸ γεγονὸς ὅτι σήμερον εὑρέθη ἡ θεραπεία τῆς τρομερᾶς ταύτης ἀσθενείας ὀφείλεται, ὅπως γράφει τὸ Γαλλικὸν περιοδικόν, εἰς τὴν αὐτοθυσίαν μιᾶς δρακὸς ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι προσεφέρθησαν ἑκουσίως διὰ νὰ γίνουν ἐπ' αὐτῶν πειράματα εἰς τὴν Ἀμερικήν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο μία νοσοκόμος, ἡ Κλάρα Μήντ, ἥτις ἐδέχθη νὰ τὴν ἐμβολιάσουν μὲ μικρόβια τῆς τρομερᾶς ἀσθενείας. Ὀλίγας ἡμέρας κατόπιν ἡ δυστυχὴς ἀπέθνησκε. Τρεῖς ἄλλοι ἰατροὶ ἐδέχθησαν ἐπίσης νὰ γείνουν ἐπ' αὐτῶν πειράματα, ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ τρεῖς. Ἐν τέλει ὅμως εὑρέθη ὁ τρόπος τῆς θεραπείας καὶ ἐσώθησαν ἑκατομμύρια ἄλλα ἀσθενῶν.

Τέλος κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, πολλοὶ ἐπιστήμονες προσέφερον ἑαυτοὺς θύματα προσπαθοῦντες ν' ἀνακαλύψουν ἀποτελεσματικώτερον τρόπον ἀμύνης κατὰ τῶν ἀσφυξιογόνων ἀερίων. Μήπως ὅμως θὰ σταματήσῃ τάχα καὶ εἰς τὸ μέλλον ἡ ἀπαραίτητος αὐτὴ θυσία ἐπιστημόνων διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος;

Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ

ἢ

Τὸ καταφύγιον τῶν στασιαστῶν.

Διήγημα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

(συνέχεια)

Διανομὴ τῆς νήσου

Οἱ στασιασταὶ δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ μοιρασθοῦν τὴν νῆσον τὴν ὁποίαν εἶχον καταλάβει. Διῄρεσαν αὐτὴν εἰς ἐννέα ἴσα μέρη ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος ἔλαβεν ἓν ὡς ἰδιοκτησίαν του. Τοὺς δὲ ἓξ ἰθαγενεῖς Ταχιτανοὺς ὄχι μόνον δὲν ἔλαβον καθόλου ὑπ᾽ ὄψιν εἰς τὴν διανομὴν ταύτην ἀλλὰ καὶ ταχέως τοὺς ἔδωκαν νὰ ἐννοήσουν (τοὐλάχιστον μερικοὶ ἐκ τῶν λευκῶν) ὅτι τοὺς θεωροῦν ὡς δούλους καὶ ὡς τοιούτους θὰ τοὺς μεταχειρίζωνται.

Εἶναι ὅμως δίκαιον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ Ἐδουάρδος Γιὼγγ πάντοτε ἐφέρετο πρὸς τοὺς Ταχιτανοὺς μετὰ πραότητος καὶ ἠγαπᾶτο παρ᾽ αὐτῶν ὅθεν συμπεραίνομεν ὅτι δὲν συνεφώνει κατὰ πάντα μὲ τοὺς συντρόφους του περὶ τῶν Ταχιτανῶν ἂν καὶ δὲν ἔφερε καμμίαν ἀντίρρησιν κατὰ τῆς ἀδίκου διανομῆς τῆς νήσου. Ἐπίσης ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος καλῆς ψυχῆς ἐφέρετο καλῶς πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς τούτους καθὼς καὶ ὁ Φλέτσερ Χριστιανός. Οἱ ἄλλοι ὅμως λευκοὶ ἦσαν τυραννικοὶ πρὸς αὐτούς, τὰ δὲ συγγενῆ ἐκεῖνα πνεύματα, ὁ Ματθαῖος Κουΐνταλ καὶ ὁ Οὐΐλλιαμ Μὰκ-Κύϋ, ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς μὲ πολλὴν αὐστηρότητα καὶ ἐνίοτε μὲ σκληρότητα.

Κατ᾽ ἀρχὰς ὅμως τὰ πράγματα ἔβαινον καλῶς. Ὡς ἐκ τῆς πρωτοφανοῦς θέσεώς των οἱ στασιασταὶ εἶχον εὔθυμον διάθεσιν ἡ δὲ ἀνάγκη συνεχοῦς ἐργασίας πρὸς τακτοποίησιν τῶν κήπων των, πρὸς καθαρισμὸν τοῦ ἐδάφους γύρω ἀπὸ τὰς κατασκηνώσεις των καὶ πρὸς οἰκοδομὴν καλῶν ἐκ ξύλου καλυβῶν—ὅλα αὐτὰ μαζὺ μὲ τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὴν ἀφθονίαν καλῆς τροφῆς προήγαγον τὴν ὑγείαν καὶ

Σημ. Διευθύνσεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ τυπογραφείου, ὅπου ἐκτυποῦται ὁ «Ἀστὴρ» (ἥτις ἀνακαίνισις ἐπεβράδυνε καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος τεύχους) ἀπωλέσθησαν μερικαὶ σελίδες τοῦ χειρογράφου τοῦ διηγήματος «Ἡ Ἐρημόνησος», αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὸ τέλος τοῦ ΣΤ΄. Κεφαλαίου ἐστάθη δὲ ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ ἐν Ἀθήναις τὸ πρωτότυπον, ὅπως ἀναμεταφρασθῇ ἡ ἀπολεσθεῖσα συνέχεια. Ὅθεν προχωροῦμεν εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἑπομένου Ζ΄. κεφαλαίου, καὶ ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν διὰ τὸ ἀνακόλουθον τῆς συνεχείας τοῦ διηγήματος.

τὴν καλὴν διάθεσίν των, ὥστε καὶ οἱ χειρότεροι ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐπί τινα καιρὸν εἰρηνικοὶ καὶ ἐφαίνετο ὡς ἐὰν οἱ ἐννέα ἐκεῖνοι ἄνδρες διὰ τῆς ἀνόμου πράξεώς των, τῆς στάσεως, εἶχον δημιουργήσει εἰς ἑαυτοὺς ἕνα γήϊνον παράδεισον.

Καὶ τῷ ὄντι ἦτο παράδεισος τοὐλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴν περὶ αὐτοὺς φύσιν ἀλλὰ τὰ ἐντὸς τῶν ψυχῶν των σπέρματα τῆς κακίας ἤρχισαν γρήγορα ν'αὐξάνουν καὶ νὰ καρποφοροῦν.

Ὁ φόβος μήπως ἔλθῃ κανὲν πολεμικὸν πλοῖον διὰ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ διὰ τὴν ἀποστασίαν των, κατεῖχεν ἀδιαλείπτως τὸν νοῦν των. Εἴπομεν ἤδη ὅτι τὸ πλοῖον κατεκάη καὶ τὸ ὑπολειφθὲν μέρος τοῦ κύτους ἐβυθίσθη διὰ νὰ ἐξαφανισθῇ κάθε ἴχνος τῆς ἐκεῖ ὑπάρξεώς των. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀφῆκαν καὶ μερικὰς σειρὰς δένδρων πρὸς τὴν θάλασσαν ἔμπροσθεν τῶν κατασκηνώσεών των καὶ εἰς οὐδένα ἐπετράπη νὰ οἰκοδομήσῃ οἱανδήποτε οἰκοδομὴν εἰς τοὺς πρὸς τὴν θάλασσαν κρημνοὺς ἢ εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τῆς νήσου.

Ἕν ἀπόγευμα ὁ Χριστιανός, ἀφ' οὗ εἰργάσθη εἰς τὸν κῆπόν του, ἔρριψε κατὰ γῆς τὴν σκαπάνην καὶ λαβὼν τὸ ὅπλον, τὸ ὁποῖον πάντοτε εἶχε κοντά του ἐβάδισε πρὸς τοὺς λόφους. Πολὺ τοῦ ἤρεσεν ὁ περίπατος ἐκεῖνος καὶ πολλάκις ἐδαπάνα ὥρας πολλὰς μέσα εἰς τὸ σπήλαιον τὸ παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους.

Πρὸς τὸ σπήλαιον βαδίζων ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν καλύβην τοῦ Μὰκ-Κόϋ. Ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἀκολουθοῦντες τὴν φυσικὴν τάσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἐπικοινωνίαν καὶ συνοικισμὸν εἶχον οἰκοδομήσει τὰς καλύβας των γύρω τῆς πλατείας, τὴν ὁποίαν εἶχον καθαρίσῃ ἀπὸ τὰ δένδρα, εἰς τὸ ὀροπέδιον ὑπεράνω τοῦ λιμένος Βάουντο καὶ ἀπὸ τὸ κεντρικὸν ἐκεῖνο σημεῖον συνείθιζον νὰ ἀπέρχωνται κάθε πρωῒ εἰς τὰς γαίας ἢ τοὺς κήπους των, οἱ ὁποῖοι ἦσαν μακρὰν ἀλλήλων εἰς χωριστὰς κοιλάδας. Ὁ Μὰκ-Κόϋ ὅμως ἀπέβλεπε πρὸς ὕψη ὑψηλότερα καὶ πρὸς ἐρημίας μεγαλειοτέρας. Ἡ καλύβη του ἦτο καλῶς κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἐπάνω εἰς ἕνα λοφίσκον ὅστις ἐπέβλεπε τὴν κοιλάδα, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐκαλλιέργει τῇ βοηθείᾳ τῆς Ταχιτανῆς συζύγου του καὶ ἑνὸς ἐκ τῶν Ταχιταιῶν ἀνδρῶν.

— «Καλῶς τακτοποιεῖς τὰ πράγματά σου», εἶπεν ὁ Χριστιανὸς πρὸς τὸν Μὰκ-Κόϋ, ὁ ὁποῖος ἐκείνην τὴν ὥραν ἔκοπτεν ἕν δένδρον.

— «Ναί, ἀλλὰ ἀργεῖ ἡ ἐργασία» ἀπήντησεν οὗτος· ἂν αὐτὸς ὁ ὀκνηρὸς ἀράπης Ὀχοὺ ἤθελε νὰ ἐργάζηται κάπως προθυμότερον.»

Κύτταξέ τον. Σκάπτει ἐκεῖ πέραν ὡς ἐὰν πρόκειται νὰ πληρωθῇ μὲ τὴν ὥραν. Τοῦ ἔδωκα ὀλίγους ῥαβδισμοὺς σήμερον, ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ τὸν ὠφέλησαν».

— «Οὔτε σὲ δὲν ἐφαίνοντο νὰ ὠφελοῦσαν οἱ ῥαβδισμοὶ ὅταν τοὺς ἔτρωγες εἰς τὸ πλοῖον», εἶπεν ὁ Χριστιανὸς σοβαρῶς.

— «Ἴσως· ἀλλὰ δὲν εἴμεθα τώρα εἰς τὸ πλοῖον» ἀπεκρίθη μὲ κάποιαν ὀργὴν ὁ Μὰκ-Κόϋ.

«Έσο βέβαιος», εἶπεν ὁ Χριστιανὸς μὲ μαλακωτέραν φωνήν, ὅτι «τὸ ξυλοκόπημα κανένα ἄνθρωπον δὲν θὰ κάμη νὰ ἐργάζηται καλῶς. Ἠμπορεῖ μόνον νὰ ἐξαναγκάση ἕνα κακὸν ἄνθρωπον εἰς ὑπακοήν, τίποτε περισσότερον.

—« Πιστεύω ὅτι δὲν ἔχεις ἄδικον, κύριε Χριστιανέ», εἶπεν ὁ Μακκόϋ καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του.

Τότε ὁ Χριστιανός, χαιρετίσας φιλικῶς τὸν Ὀχοὺ καθὼς ἐπερνοῦσε πλησίον του καὶ εὐχηθεὶς καλὴν ἡμέραν εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Μὰκ-Κόϋ, ἐπροχώρησε βραδέως διὰ μέσου τοῦ δάσους, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ βουνοῦ.

Ἐξελθὼν τοῦ δάσους, ὅπου συνήντησε μίαν ἀπὸ τὰς αἶγας, αἱ ὁποῖαι ἤδη εἶχον γίνει ἄγριαι καί τινα χοιρίδια, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ που ἀνεπαύοντο κοντὰ εἰς τὴν μητέρα των, ἐστάθη ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ βουνοῦ καὶ ἐκύτταξε πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐκεῖθεν ἐφαίνετο ὡραῖον πανόραμα τροπικῆς βλαστήσεως, ὡραῖοι λόφοι, χλοεραὶ κοιλάδες καὶ ἀπότομοι κρημνοὶ ἐκτεινόμενοι κάτω πρὸς τὸν λιμένα Βάουντυ, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐχαράσσετο ἡ ἀφρόεσσα γραμμὴ τῶν θραυομένων κυμάτων καὶ ὁλόγυρα μέχρι τοῦ ὁρίζοντος ὁ ἥσυχος καὶ οἱονεὶ κοιμώμενος ὠκεανός.

Μικρά τινα μελαψὰ πτηνὰ ὅμοια πρὸς στρουθία ἤρχισαν νὰ ἀνησυχοῦν εἰς τοὺς πλησίον θάμνους, μία δὲ σαῦρα τῶν ἀγρῶν ἐπέρασεν ἔμπροσθέν του καὶ σταθεῖσα τὸν ἐκύτταξε ὡς ἂν νὰ ἠπόρει βλέπουσα ἕνα ἄνθρωπον.

Ὁ Χριστιανὸς ἐμειδίασε μελαγχολικῶς καὶ ἔπειτα ἐστράφη ἵνα ἀνοβῇ τὸ βουνόν. Ἡ ἀνάβασις ἦτο ἀρκετὰ δύσκολος καὶ ὅσον ἐπλησίαζε πρὸς τὴν κορυφήν, τόσω δυσκολωτέρα καθίστατο.

Τέλος ἔφθασεν εἰς τὴν τρύπαν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Μαρτῖνος ἐκινδύνευσε νὰ εὕρῃ τὸν θάνατον καὶ ἐκεῖ, κατέβη καὶ ὁ Χριστιανὸς διὰ μιᾶς προχείρου κλίμακος. τὴν ὁποίαν ἐπὶ τούτῳ εἶχε κατασκευάση ἐκ σχοινίου. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ σπήλαιον ἀκούμβησε τὸ ὅπλον του εἰς τὸν τοῖχον τοῦ βράχου καὶ ἐκάθισε κάτω ἐπὶ τοῦ βράχου, ὁ ὁποῖος ἐσχημάτιζεν εἶδος καθίσματος πλησίον εἰς τὸ ἄνοιγμα τοῦ σπηλαίου τὸ ὁποῖον ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ ὕψος ἐκεῖθεν ἦτο φοβερόν. Καθὼς ἐκάθητο ἐκεῖ μὲ τὰς χεῖρας συνεσφιγμένας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς γόνατος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων ἐστραμμένους πρὸς τὸν ὁρίζοντα, ὁ δεξιός του ποῦς ἐκταθεὶς ὀλίγον πέραν τοῦ ἄκρου τοῦ σπηλαίου ἐκρέματο πρὸς τὸν φοβερὸν κρημνόν.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον τοσοῦτον ἀκίνητος ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἔμενεν, ὥστε ἐφαίνετο ὡς νὰ ἀπετέλει μέρος τοῦ ἀψύχου βράχου.

Τέλος ἀνεστέναξε βαθέως, τοῦθ' ὅπερ ἀνεκούφισε τὰ αἰσθήματα τῆς πεφορτισμένης ψυχῆς του.

—«Τόσον νέος !» ἐψιθύρησε χαμηλοφώνως, «Εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου, ἀκριβῶς ὅταν ἡ ἐλπίς, ἡ δύναμις, ὁ ἀνδρισμὸς καὶ αἱ εὐκαιρίαι ἦσαν ἐν τῇ ἀκμῇ των !»

Ἐσιώπησε καὶ πάλιν ἔμεινεν ἀκίνητος ἐπὶ μακρὸν ἔπειτα ἐξηκολούθησε μὲ

τὴν αὐτὴν χαμηλὴν καὶ θλιβερὰν φωνὴν τὸν μονόλογόν του χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τὴν θέσιν του ἢ τὸ πρὸς τὸν ὁρίζοντα βλέμμα :

— «Καὶ *τώρα* εἶμαι ἐκτὸς τοῦ νόμου, ἀπόβλητος, καταδικασμένος, ἐὰν συλληφθῶ, νὰ θανατωθῶ ὡς προδότης ! Οἱ σύντροφοί μου παρεσύρθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν καταστροφήν ! Τοῦ Κάϊν ἡ ἀδελφοκτονία δὲν εἶναι φοβερωτέρα τῆς ἰδικῆς μου πράξεως ! Τώρα εἶμαι ἐξόριστος δι' ὅλην μου τὴν ζωήν ! Ποτέ, ποτὲ πλέον δὲν θὰ ἴδω φίλους, πατρίδα, συγγενεῖς, τὰς ἀδελφάς μου, τὴν μητέρα μου ! Θεέ μου, βοήθει μοι !»

Ἔκρυψε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ἔκλαυσε μεγαλοφώνως. Ἔπειτα πάλιν ἐσιώπησε καὶ διέμεινεν ἀκίνητος ὡς τὸ πρὶν ἐπὶ μίαν περίπου ὥραν.

— «*Εἶναι* ἀληθές ; εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκωμαι εἰς τοιαύτην θέσιν ; ἀνέκραξε μὲ φωνὴν ἀγωνίας. «Λοιπὸν ποτέ, *ποτὲ* δὲν θὰ ἐξυπνήσω ἀπὸ τὸ φοβερὸν τοῦτο ὄνειρον ;»

Ὁ ὑπὸ τῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως οὕτω βασανιζόμενος νέος βαθμηδὸν κατενίκησε τὴν ὀδύνην του καὶ κατέστη ἡσυχώτερος. Ἐνῷ δὲ ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ πλησιάζῃ πρὸς τὸν ὁρίζοντα, ἠγέρθη καὶ μὲ ἀποφασιστικότητα ἤρχισε νὰ τακτοποιῇ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου.

Ἐξ ἀρχῆς ὁ Φλέτχερ Χριστιανὸς εἶχεν ὁρίσῃ τὸ σπήλαιον τοῦτο ὡς τὸ ἔσχατον καταφύγιον, ἐὰν ποτὲ ἡ ἐν τῇ νήσῳ διαμονή του ἤθελεν ἀνακαλυφθῇ. Ἤλπιζε δὲ ὅτι ἐὰν πολεμικόν τι πλοῖον ἤθελεν ἐπὶ τέλους ἔλθει καὶ διερευνήσει τὴν νῆσον αὐτὸς μετὰ τῶν συντρόφων του ἠδύναντο νὰ κρυβοῦν ἀσφαλῶς ἐντὸς τοῦ μεμακρυσμένου τούτου καὶ καλῶς ἀποκεκρυμμένου σπηλαίου ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀνεκαλύπτοντο ἠδύναντο νὰ κρατήσουν μέχρι τέλους ἀμυντικὴν θέσιν καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον, νὰ πωλήσουν ἀκριβὰ τὴν ζωήν των. Εἶχεν ἤδη μεταφέρει ἐκεῖ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀρκετὴν ποσότητα πυρίτιδος καὶ σφαιρῶν, μερικὰ ὅπλα καὶ μίαν ποσότητα τροφίμων τοιούτων τὰ ὁποῖα δὲν φθείρονται ταχέως. Μεταξὺ δὲ ἄλλων πραγμάτων μετέφερεν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ τοῦ Κάρτερετ τὸ βιβλίον τῶν ταξειδίων του καὶ ὀλίγα ἄλλα βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὴν μικρὰν βιβλιοθήκην τοῦ πλοίου· μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ μία ἁγία Γραφὴ καὶ ἓν εὐχολόγιον τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁσάκις δὲν ἐκύτταζε τὴν θάλασσαν πρὸς ἀνακάλυψιν πλοίου τινός, τοῦ ὁποίου τὴν ἐμφάνισιν τοσοῦτον ἐφοβεῖτο διήρχετο τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου του ἀναγινώσκων.

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἶχε διέλθει ἤδη ὀλίγα λεπτὰ ἀναγινώσκων τὸν Κάρτερετ, ὅτε ἤκουσεν ἐλαφρὸν κρότον ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου.

(ἀκολουθεῖ) Ξ. Π .Μ.

ΠΟΙΚΙΛΑ

— ***Η εἰσαγωγὴ τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν Ρωσσίαν*** προσκρούει σήμερον εἰς μεγάλα προσκόμματα, δημιουργηθέντα ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις, ὡς γνωστόν, εἶναι κεκηρυγμένη ἐχθρὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ Εὐαγγελικὸν περιοδικὸν Licht vom Osten δημοσιεύει τὰς ἑξῆς σχετικὰς πρὸς τοῦτο πληροφορίας :

Κατὰ τὸ 1923 δύο μόνον ἀποστολαὶ ἱερῶν βιβλίων ἔτυχον ἀδείας εἰσαγωγῆς παρὰ τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως, ἡ μία ἐξ 7257 ἀντιτύπων τῆς Γραφῆς ὁλοκλήρου, ἡ ἄλλη ἐκ 4613 ἀντιτύπων τῆς Νέας Διαθήκης. Κατὰ τὸ 1924 ἐδόθη ἄδεια εἰσαγωγῆς 10.000 ἀντιτύπων ὁλοκλήρου Γραφῆς καὶ 10.000 Ν. Διαθήκης, δὲν ἐξετελωνίσθησαν ὅμως εἰμὴ μόνον 2000 ἀντίτυπα τῆς Γραφῆς (Π. καὶ Ν. Διαθήκης) καὶ 500 ἀντίτυπα τῆς Ν. Διαθήκης) καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς βαρείας φορολογίας τὴν ὁποίαν ἐπέβαλεν ἡ Κυβέρνησις εἰς τὰς Γραφὰς ἃς ἐχαρακτήρισεν ὡς ***εἶδος πολυτελείας*** ! Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ρωσσίαν ἀληθὴς ***πεῖνα*** διὰ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπαγορεύεται ἡ δημοσία πώλησις αὐτοῦ, οἱ θέλοντες νὰ ἀγοράσουν ἀναγκάζονται νὰ πηγαίνουν κρυφίως εἰς τὰς Ἀποθήκας Ἁγ. Γραφῶν κατὰ τὸ λυκόφως τῆς ἑσπέρας.

Ἀντὶ ἐπιχειρημάτων ὡς γνωστόν, ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις, μὴ ἀρκουμένη εἰς τὴν κατάργησιν τῶν ναῶν, καὶ τὸν ἐξευτελισμὸν τῶν λειτουργῶν τῆς θρησκείας, ζητεῖ διὰ δημοσίων διαλέξεων ἀντιθρησκευτικῶν, νὰ ἐνσπείρῃ τὴν ἀθεΐαν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Ρωσσικοῦ λαοῦ. Εἰς κάποιαν τοιαύτην συνάθροισιν, ἀφοῦ ὁ ρήτωρ ἐπὶ ὁλόκληρον ὥραν προσεπάθησε νὰ καταρρίψῃ τὸ γόητρον τοῦ Χριστοῦ. εἶπεν ἐν εἴδει προσκλήσεως :

«Ἐὰν κανεὶς μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν μου ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ τὸν λόγον, δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Θὰ ἦτο ἐνδιαφέρον νὰ ἀκούσωμεν ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ κανένα ἀντιπρόσωπον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.» Εὐθὺς τότε ἐπροχώρησε πρὸς τὸ βῆμα εἷς ἱερεὺς Ὀρθόδοξος. — «Σᾶς εἰδοποιῶ, ὅμως», ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ὁ Μπολσεβῖκος ρήτωρ,» ὅτι δὲν ἔχετε παρὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας μόνον διὰ νὰ ἐκθέσητε ὅσα θέλετε νὰ εἴπητε».

— «Μείνατε ἥσυχος», εἶπεν ὁ ἱερεὺς «δύο λέξεις μόνον ἔχω νὰ εἴπω». Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸ ἀκροατήριον, εἶπεν : «Ἀδελφοί, ὁ Χριστὸς ἀνέστη !» Τὸ ἀκροατήριον τότε ὁλόκληρον μὲ μίαν φωνὴν ἐβροντοφώνησεν : «Ἀληθῶς ἀνέστη !»

— ***Ὡς ἐκ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Αὐστρο-οὑγγαρίας*** συνεπείᾳ τοῦ πολέμου, ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐστρίας δὲν ὑπερβαίνει σήμερον τὰ 6 ἑκατομμύρια κατοίκων· ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ τούτου περίπου 250,000 εἶναι Εὐαγγελικοί. Ἀπὸ τοῦ 1919 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ηὐξήθη κατὰ 24,486 ἄτομα, κατὰ δὲ τὸ τρέχον ἔτος προσετέθησαν εἰς τὸ δόγμα τοῦτο ἀκόμη 5,402 ἄτομα.

— ***Ἡ Λεττονία εἶναι νεαρὰ δημοκρατία*** ἀριθμοῦσα 3 ἑκατομμύρια κατοίκων. Τὸ ἔδαφός της περιλαμβάνει τὴν πέριξ τοῦ κόλπου τῆς Ρίγας χώραν. Ἐν αὐτῇ διεξάγεται θρησκευτικὸν ἔργον λίαν ἀποτελεσματικόν. Ἡ ἐκεῖ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων εἶναι εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ Στρατὸς τῆς Σωτηρίας διεξάγει ἀναμορφωτικὸν ἔργον πολύτιμον μεταξὺ τῶν ἐκτὸς πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἐπιδράσεως στοιχείων τῆς κοινωνίας.

Ἀπό τινος συνεταράχθη ἡ κοινωνία τῆς Ρίγας διὰ τῆς αὐθαιρέτου ἁρπαγῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ὑπὸ τῶν Καθολικῶν. Ὁ Ναὸς οὗτος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Μεταρρυθμίσεως τοῦ *16ου* αἰῶνος εἶχε κατακυρωθεῖ εἰς τοὺς Εὐαγγελικοὺς καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπ' αὐτῶν διὰ τὴν λατρείαν των. Παρ' ὅλας ὅμως τὰς διαμαρτυρίας των, οἱ Καθολικοὶ τώρα ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῷ καὶ μένουν κάτοχοι αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ Εὐαγγελικοὶ δὲν ἀνεθαρρύνθησαν ἀλλὰ προέβησαν εὐθὺς εἰς τὴν ἀνέγερσιν νέου μεγάλου εὐκτηρίου οἴκου εἰς ἀπόδειξιν τῆς ζωτικότητός των.